

Omgevingsanalyse ELZ Noorderkempen
Uitgebreide versie
Oktober 2022

Inhoudstafel

Inleiding	3
Demografische ontwikkelingen	4
Bevolking en bevolkingsdichtheid.....	4
Loop van de bevolking	5
Leeftijdsverdeling	5
Demografische coëfficiënten	5
Ouderenpopulatie	6
Bevolking diversiteit	9
Huishoudens	13
Gezondheid en zorg	15
Gezondheidstoestand.....	15
Zorgbudgetten	19
Toename van de zorgvraag	20
Zorgaanbod voor ouderen	21
Preventieve gezondheid	23
Zorggebruik in onze gemeentes	24
Dementie	25
Mondzorg	26
Mentale gezondheid	27
(Sociaal)-Economische ontwikkelingen	35
Inkomens	35
Socio-economische positie	39
Betalingsmoeilijkheden	43
Risicokenmerken van leerlingen	44
Sociaal cultureel	47
Informele zorg	47
Sociaal contact	49
Technologische ontwikkelingen	51
Ecologische ontwikkelingen	52

Inleiding

Deze omgevingsanalyse vormt de basis voor onze toekomstige beleids- en actieplannen: De verworven inzichten fungeren als vertrekpunt en toetssteen om zo acties te ontwikkelen die inspelen op de sterktes en noden van onze ELZ.

Eerstelijnszone Noorderkempen bestaat uit 5 gemeentes, nl. Brasschaat, Essen, Kalmthout, Kapellen en Wuustwezel. Kenmerkend voor onze regio is dat we aan de grens liggen met Nederland. De gemeenten Essen, Kalmthout en Wuustwezel zijn eerder landelijke gemeentes. Kapellen en Brasschaat liggen in de band rond Antwerpen en zijn dichter bevolkt.

De cijfers voor het kwantitatief onderzoek komen uit verschillende databronnen, zoals Provincies in cijfers, gemeente-en stadsmonitor en IMA-AIM atlas. Deze vulden we aan met een bevraging rond de conventie en enkele andere databronnen die verder ingaan op de mentale gezondheid van onze burgers. Voor het kwalitatief luik werden de verschillende clusters van ons bestuur en onze AV bevraged de cijfers af toetsen met hun ervaringen in het werkveld en de praktijk.

Voor de opmaak van deze analyse werd gebruik gemaakt van het DESTEP-model. DESTEP is de afkorting van volgende zes factoren: demografische, economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politiek-juridische ontwikkelingen. In wat volgt bespreken we de voor ons relevante domeinen, waar we telkens ook onze conclusie aan toevoegen en welke acties we hieraan koppelen voor de komende periode.

Demografische ontwikkelingen

Bevolking en bevolkingsdichtheid

In de gemeenten in het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** woonden op 1/1/2022 **126.229** inwoners (Tabel 1).

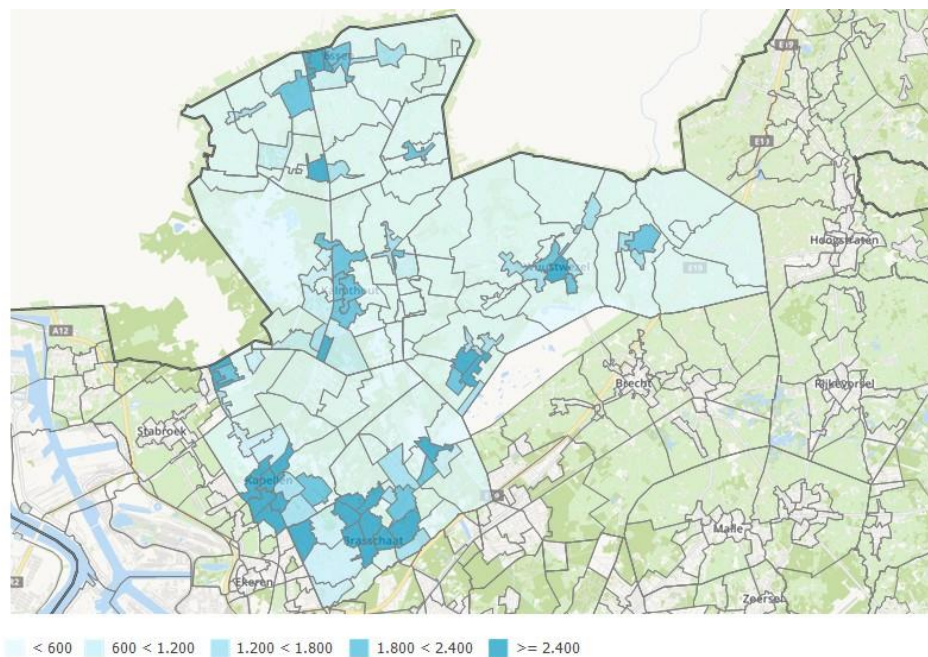
Tabel 1 | Inwoners en bevolkingsdichtheid (2022)

	totale bevolking [aantal]	bevolkingsdichtheid [per km ²]
Brasschaat	38.266	992
Essen	19.352	407
Kalmthout	19.196	323
Kapellen	27.888	749
Wuustwezel	21.527	241
Noorderkempen	126.229	464
Vlaams Gewest	6.712.775	493

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De bevolkingsdichtheid bedraagt voor het totaal van de ELZ **464** inwoners per km². Dit is **kleiner dan** de bevolkingsdichtheid van het **Vlaams Gewest**. **Essen, Kalmthout en Wuustwezel** tellen nog minder inwoners in vergelijking tot hun oppervlakte dan **Kapellen en Brasschaat**. De reden daarvoor ligt waarschijnlijk in de grote natuur- en legergebieden (Kalmthoutse Heide en Groot schietveld) in deze gemeenten. Kapellen en Brasschaat zijn dan weer duidelijk dichter bevolkt. De ruimtelijke ordening kan een reden zijn, maar we stellen ook vast dat de band rond Antwerpen (Kapellen en Brasschaat) dichter bevolkt is. Kaart 1 toont de bevolkingsdichtheid op statistisch sectorniveau voor het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen**.

Kaart 1 | Bevolkingsdichtheid, inwoners per km² (2022)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

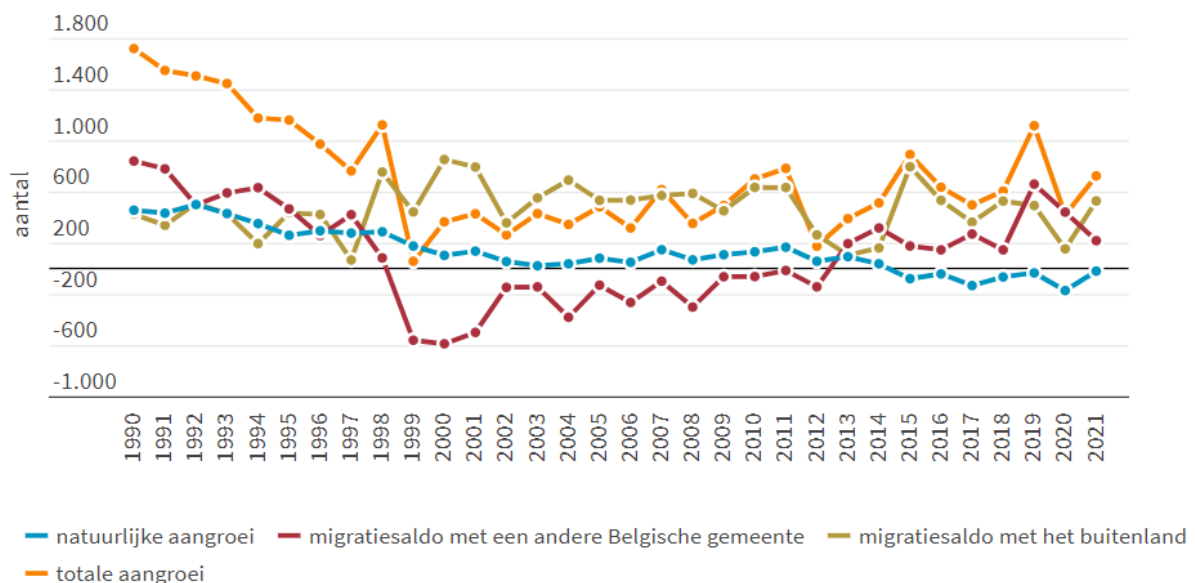
Loop van de bevolking

De bevolking fluctueert elk jaar door geboorte en sterfte. Het verschil tussen het aantal geboortes en het aantal sterftes noemen we het natuurlijk saldo of de natuurlijke aangroei. In **onze eerstelijnszone** werden in 2021 **1.150** personen geboren en stierven er **1.171**. Het natuurlijk saldo bedroeg dus **-21**. De twee enige uitzonderingen op deze daling zijn **Essen** en **Wuustwezel**.

Naast geboorte en sterfte, heeft ook migratie impact op de bevolkingsevolutie. Het migratiesaldo met het buitenland van **de gekozen gebieden** is dan het aantal verhuizers naar **de gekozen gebieden** vanuit het buitenland verminderd met het aantal verhuizers vanuit **de gekozen gebieden** naar het buitenland. Dit saldo bedroeg in 2021 **527**. Een positief internationaal migratiesaldo betekent dat er meer mensen instroomden vanuit het buitenland dan er vertrokken. Het migratiesaldo met andere Belgische gemeenten wordt op dezelfde manier berekend (immigratie vanuit een andere Belgische gemeente naar **de gekozen gebieden** min emigratie vanuit **de gekozen gebieden** naar een andere Belgische gemeente), en bedroeg in 2021 **217**. Essen en Kalmthout hebben een lage migratie-intensiteit. Vooral de rand van Antwerpen nl. Kapellen en Brasschaat halen hogere scores.

De som van het natuurlijk, het intergemeentelijk en het internationaal migratiesaldo is de totale aangroei. In 2021 bedroeg deze bevolkingsgroei in **de gekozen gebieden** **723**. Op grafiek 1 kan je de jaarlijkse evolutie hiervan aflezen.

Grafiek 1 Evolutie loop van de bevolking in de Eerstelijnszone (1990-2021)

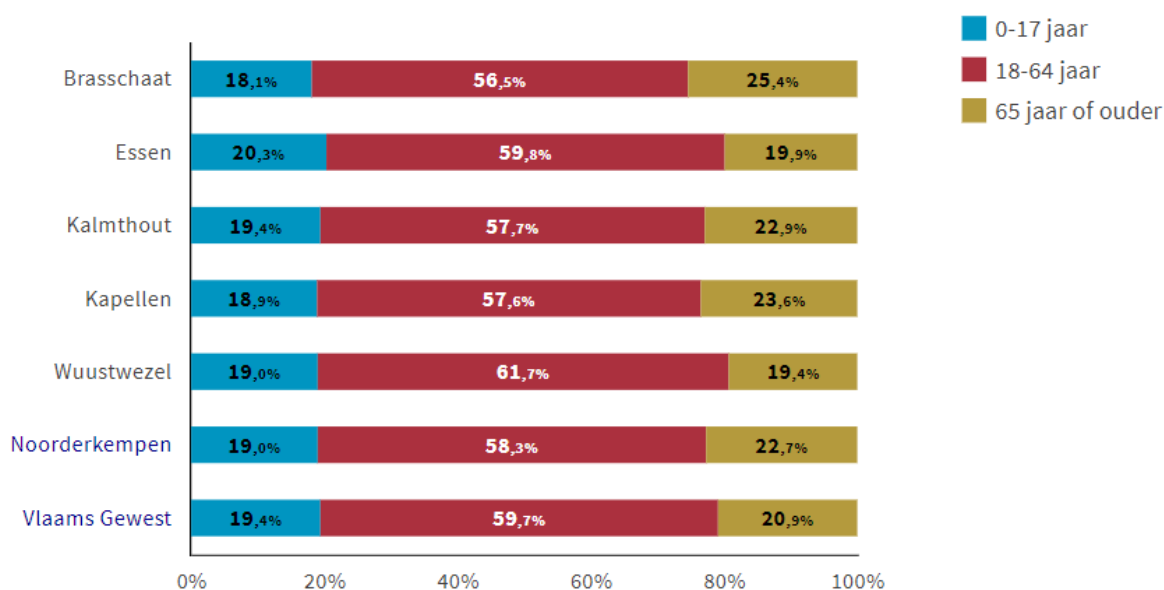
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Leeftijdverdeling

Grafiek 2 geeft de leeftijdsverdeling in de **ELZ Noorderkempen**. **19,0 %** van de bevolking in **ELZ Noorderkempen** is jonger dan 18 jaar. **58,3%** van de bevolking is tussen 18 en 64 jaar. **22,7%** van de bevolking is 65 jaar of ouder.

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** heeft **ELZ Noorderkempen** een **ongeveer even groot** aandeel jongeren, een **kleiner** aandeel bevolking op beroepsactieve leeftijd en een **groter** aandeel ouderen.

Grafiek 2: Inwoners naar leeftijdsgroep, % t.o.v. alle inwoners (2022)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Demografische coëfficiënten

De **groene druk** geeft de verhouding van de jongeren (0-19 jaar) op de bevolking van 20 tot 64 jaar. De groene druk geeft aan hoeveel kinderen en jongeren er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere groene druk zijn er dus relatief meer jongeren in vergelijking met de bevolking van 20 tot 64 jaar. In 2022 waren er in **ELZ Noorderkempen** voor 100 personen in de leeftijdsgroep 20-64 jaar **37,6** jongeren. De groene druk is **ongeveer even groot** in **ELZ Noorderkempen** als in het **Vlaams Gewest**.

De **grijze druk** geeft de verhouding weer van het aantal ouderen (65 jaar of ouder) op het aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar). De grijze druk geeft aan hoeveel ouderen er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere grijze druk zijn er dus relatief meer ouderen in vergelijking met de 20 tot 64-jarigen. In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** is de verhouding ouderen/mensen op beroepsactieve leeftijd **40,5**: per 100 mensen op beroepsactieve leeftijd zijn er **40,5** 65-plussers. De grijze druk in **ELZ Noorderkempen** is **groter** dan deze in het **Vlaams Gewest**.

De **familiale zorgindex** geeft de verhouding weer van de hoogbejaarden (80 jaar of ouder) op de 50 tot 59-jarigen. Het is een aanduiding van hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding tot de bevolking die er normaliter zorg moet dragen. Deze maat wordt vaak gebruikt om in te schatten hoe groot de groep **potentiële mantelzorgers** is. Hoe hoger de waarde, hoe meer 80-plussers er zijn per 50-59-jarige. In het **Vlaams Gewest** zijn er in 2022 **43,9** 80-plussers per 100 mensen van 50 tot 59 jaar.

Het werkingsgebied **ELZ Noorderkempen** heeft met **44,4** een **hogere** familiale zorgindex dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**, namelijk in **Brasschaat, Kalmthout en Kapellen** is deze significant. **hogere** dan het Vlaams Gewest, ook

omwille van een grotere ouderenpopulatie. In **Wuustwezel en Essen** is deze significant **lager**. In deze gemeenten is de ouderenpopulatie ook lager.

Tabel | Demografische coëfficiënten (2022)

	groene druk	grijze druk	familiale zorgindex
Brasschaat	37,2	46,7	53,0
Essen	38,8	34,5	32,3
Kalmthout	38,8	41,2	47,0
Kapellen	38,1	42,6	49,8
Wuustwezel	35,4	32,5	31,9
Noorderkempen	37,6	40,5	44,4
Vlaams Gewest	37,4	36,3	43,9

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Ouderenpopulatie

Tabel Ouderen, % t.o.v. alle inwoners (2022)

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners)	22,7	19,9	20,9
80+ jaar (t.o.v. inwoners)	6,5	5,8	6,1

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Prognose van de ouderenpopulatie

De veroudering van de bevolking is een determinerende factor in de toename van de zorgvraag. Een prognose van de omvang en de samenstelling van de ouderenpopulatie in de gekozen gebieden over de volgende vijftien jaren is daarom een belangrijk instrument om de toekomstige zorgbehoefte in te schatten.

De toename van het aantal inwoners op hoge leeftijd (80-plussers) is in dit kader het meest relevant. Onderstaande tabellen tonen dat tussen 2017 en 2035 het aantal 80-plussers zal toenemen met 4.609 (63,1 %) in het gekozen gebied. Dit is **meer** dan in **Antwerpen (Prov.)** (44,7 %) en **meer** dan in het **Vlaams Gewest** (43,9 %). Enkel in Essen en Wuustwezel is deze prognose 80+ lager dan die van het Vlaamse gewest, het aantal 65+ is wel hoger dan het Vlaams gewest.

Prognose 65- en 80-plussers, % t.o.v. alle inwoners (2017, 2025, 2035) ELZ Noorderkempen

	2017			2025			2035		
	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	20,8	18,9	19,8	24,2	21,2	22,1	27,9	24,2	25,1
80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	6,0	5,7	6,0	6,9	6,1	6,4	9,0	7,7	8,0

Brasschaat

	2017		2025		2035	
	Brasschaat	Vlaams Gewest	Brasschaat	Vlaams Gewest	Brasschaat	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	23,1	19,8	26,8	22,1	29,2	25,1
80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	7,0	6,0	8,1	6,4	10,0	8,0

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

Essen

	2017		2025		2035	
	Essen	Vlaams Gewest	Essen	Vlaams Gewest	Essen	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	18,0	19,8	21,1	22,1	25,5	25,1
80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	4,6	6,0	5,4	6,4	7,7	8,0

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

Kalmthout

	2017		2025		2035	
	Kalmthout	Vlaams Gewest	Kalmthout	Vlaams Gewest	Kalmthout	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	20,8	19,8	24,2	22,1	28,4	25,1
80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	5,9	6,0	7,1	6,4	9,7	8,0

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

Kapellen

	2017		2025		2035	
	Kapellen	Vlaams Gewest	Kapellen	Vlaams Gewest	Kapellen	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	22,7	19,8	25,0	22,1	28,4	25,1
80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	6,8	6,0	7,9	6,4	9,4	8,0

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

Wuustwezel

	2017		2025		2035	
	Wuustwezel	Vlaams Gewest	Wuustwezel	Vlaams Gewest	Wuustwezel	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	16,8	19,8	21,2	22,1	26,5	25,1
80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	4,4	6,0	4,9	6,4	7,4	8,0

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

Bevolking diversiteit

Bevolking naar nationaliteit en herkomst

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, hanteren we 2 cijfers: huidige nationaliteit en herkomst. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op de referentiedatum (hier 1/1/2022). De herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt als herkomst de geboortenationaliteit van de moeder overgenomen.

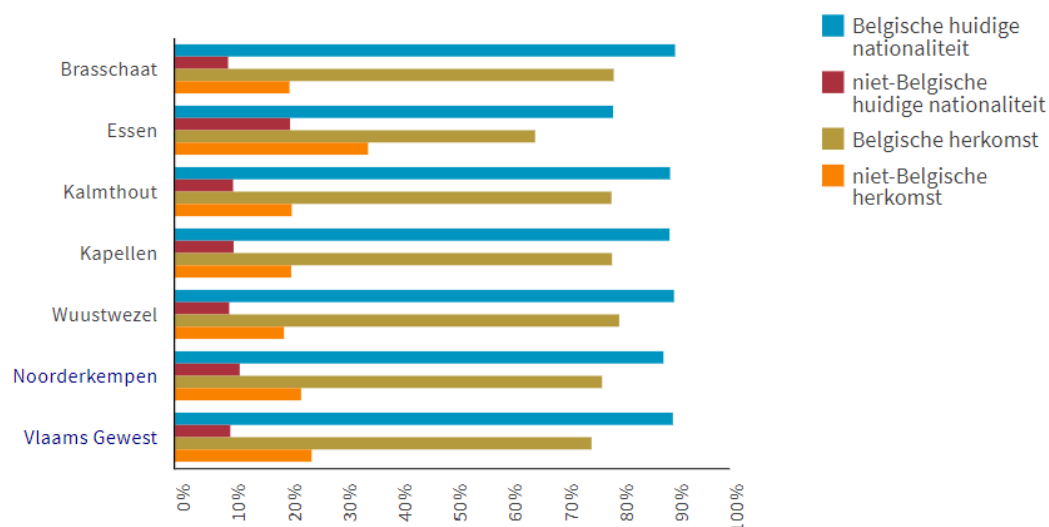
In **ELZ Noorderkempen** hebben **14.807** inwoners een andere nationaliteit dan de Belgische. **28.797** inwoners hebben een niet-Belgische herkomst. In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in **ELZ Noorderkempen** een **groter** aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit (respectievelijk **11,7%** en **10,0%**) en een **kleiner** aandeel **mensen met een niet-Belgische herkomst** (respectievelijk **22,8%** en **24,7%**).

Bevolking naar nationaliteit en herkomst, aantal (2022)

	Belgische huidige nationaliteit	niet-Belgische huidige nationaliteit	Belgische herkomst	niet-Belgische herkomst
Brasschaat	34.578	3.688	30.348	7.918
Essen	15.320	4.032	12.603	6.749
Kalmthout	17.181	2.015	15.154	4.042
Kapellen	24.922	2.966	22.036	5.852
Wuustwezel	19.421	2.106	17.291	4.236
Noorderkempen	111.422	14.807	97.432	28.797
Vlaams Gewest	6.039.845	672.930	5.054.738	1.658.037

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

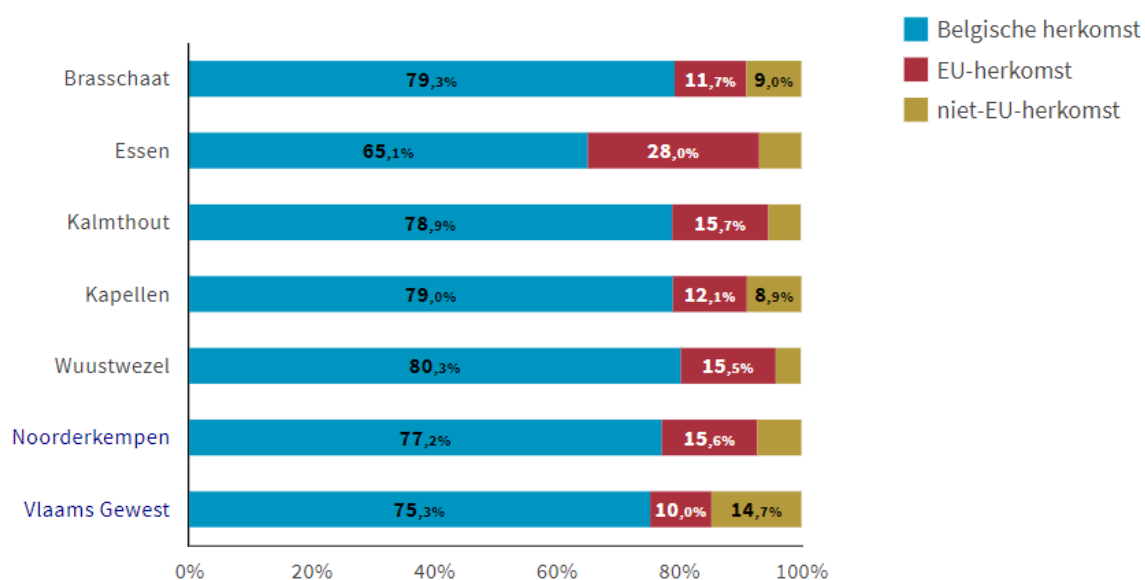
Grafiek 3 | Bevolking naar nationaliteit en herkomst, % t.o.v. alle inwoners (2022)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 4 toont de verdere verdeling van personen van niet-Belgische herkomst, naar EU-herkomst en niet-EU-herkomst. Van de inwoners van de ELZ Noorderkempen heeft **15,6% een (niet-Belgische) EU-herkomst**, **7,3%** heeft een **herkomst van buiten de EU**. Het **aandeel mensen met een vreemde herkomst vanuit de EU is groter** in het werkingsgebied van de ELZ Noorderkempen dan in het Vlaams Gewest. Het **aandeel mensen met een vreemde herkomst van buiten de EU is kleiner** in het werkingsgebied van de ELZ Noorderkempen dan in het Vlaams Gewest.

Grafiek 4 | Bevolking naar herkomst, % t.o.v. alle inwoners (2022)

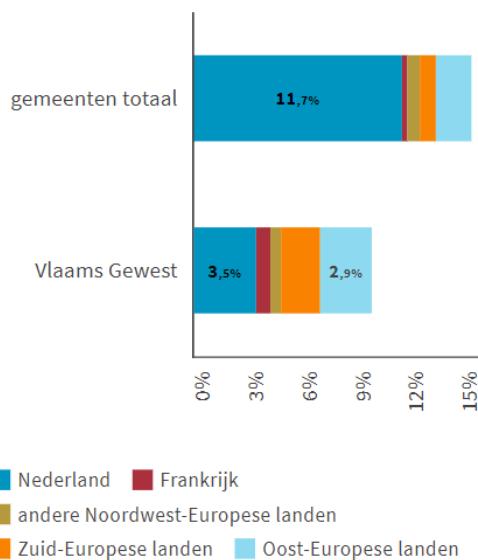
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De grafieken hieronder geven meer detail over de herkomst, respectievelijk binnen de EU en buiten de EU. In onze regio wonen een **groot aantal Nederlanders**, wat niet onlogisch is voor een grensregio. Dit is vooral in Essen zo, waar de **Essense bevolking voor 17,53 procent uit Nederlanders** bestaat. Dit percentage is zeer

hoog. We vragen ons af of deze Nederlanders participeren aan het Belgische zorgsysteem of gericht zijn op het Nederlandse systeem. We vinden hier geen harde cijfers terug over de participatie van die doelgroep in ons zorgsysteem. De dienstburgerzaken van Essen merkt wel op dat een **significant deel van de Nederlandse inwoners nog sterk op Nederland geënt is**: ze **werken** vaak in **Nederland** en zijn dan ook daar **aangesloten** bij een **zorgverzekering**. We kunnen ons dan ook voorstellen dat ze vooral een beroep doen op het Nederlandse zorgsysteem en minder op de hoogte zijn van de mogelijkheden in België. Omdat zij als inwoner van Essen ook aangesloten zijn bij een Belgische mutualiteit kunnen we niet in cijfers vatten in hoeverre zij eigenlijk participeren in ons zorgsysteem.

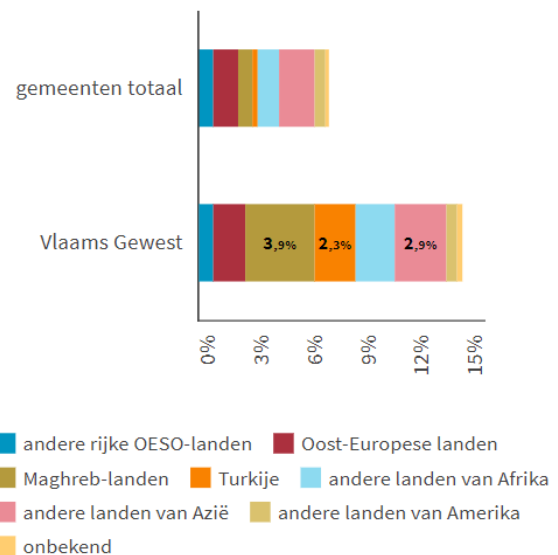
In ELZ Noorderkempen werken ook een heel aantal **buitenlandse (seizoen)arbeiders** in de land-en tuinbouwbedrijven, maar ook in bouwbedrijven, vaak uit Oost-Europese landen. Deze personen leven meestal in kwetsbare omstandigheden. Met de vaccinaties hebben we gemerkt dat we deze doelgroep moeilijk bereiken, tenzij via de bedrijven zelf.

Grafiek 3 | Niet-Belgische EU-herkomst, % t.o.v. alle inwoners (2022)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

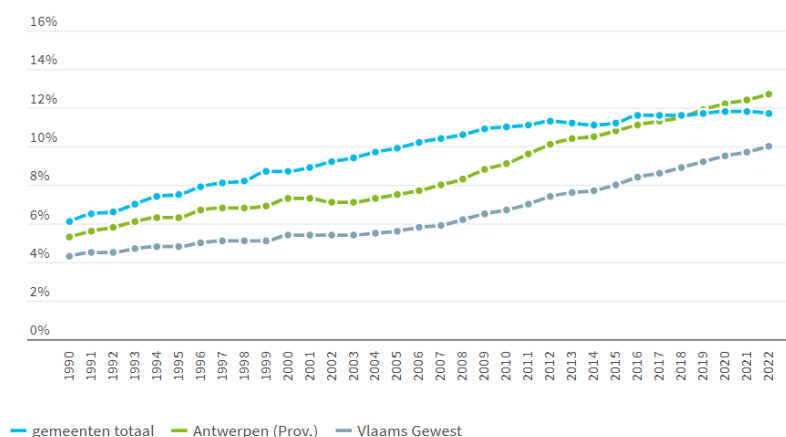
Grafiek 4 | Niet-EU herkomst, % t.o.v. alle inwoners (2022)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In onze eerstelijnszone ging het **aantal inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit** van **6.286** in **1990** naar **14.807** in **2022**. Op de grafiek hieronder zien we de evolutie van het aandeel inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit (t.o.v. alle inwoners) sedert 1990.

Grafiek 2 | Evolutie inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit, % t.o.v. alle inwoners (1990-2022)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Nieuwkomers volgens het Vlaams inburgeringsbeleid

Dit hoofdstuk analyseert de meerderjarige nieuwkomers zoals ze worden gedefinieerd door het Vlaams inburgeringsbeleid. Nieuwkomers vormen de doelgroep van het Vlaams inburgeringsbeleid, dat een al dan niet verplicht inburgeringstraject aanbiedt. Nieuwkomers zijn personen die zich voor het eerst en voor langere duur in Vlaanderen vestigen. Personen waarvan het verblijf slechts tijdelijk is, worden niet als nieuwkomers beschouwd. Het kan gaan om personen met een vreemde nationaliteit die voor het eerst meer dan 3 maanden in Vlaanderen verblijven of om Belgen geboren buiten België met minstens één ouder geboren buiten België die zich voor het eerst inschrijven in het Rijksregister. Ook asielzoekers die meer dan 4 maanden geleden hun asielaanvraag hebben ingediend worden als nieuwkomers beschouwd.

Algemeen

Grafiek 11 toont het aantal meerderjarige nieuwkomers in de loop van een jaar, alsook het aantal van de subgroep van nieuwkomers met een niet-EU nationaliteit (derdeland of onbepaald). Om een zicht te krijgen op de grootte van de groep van nieuwkomers (met een niet-EU nationaliteit), wordt het aantal bekeken respectievelijk per 1.000 18-plussers en per 1.000 18-plussers met een niet-EU nationaliteit en bijgevolg uitgedrukt in promille.

Tabel 11 | Meerderjarige nieuwkomers, aantal en ‰ t.o.v. alle 18-plussers (2020)

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
nieuwkomers [aantal]	742	13.535	41.993
nieuwkomers per 1.000 inwoners 18+ jaar [‰]	7,3	9,0	7,8
nieuwkomers niet-EU [aantal]	283	5.599	17.757
nieuwkomers niet-EU per 1.000 inwoners 18+ jaar niet-EU [‰]	58,1	28,6	33,6

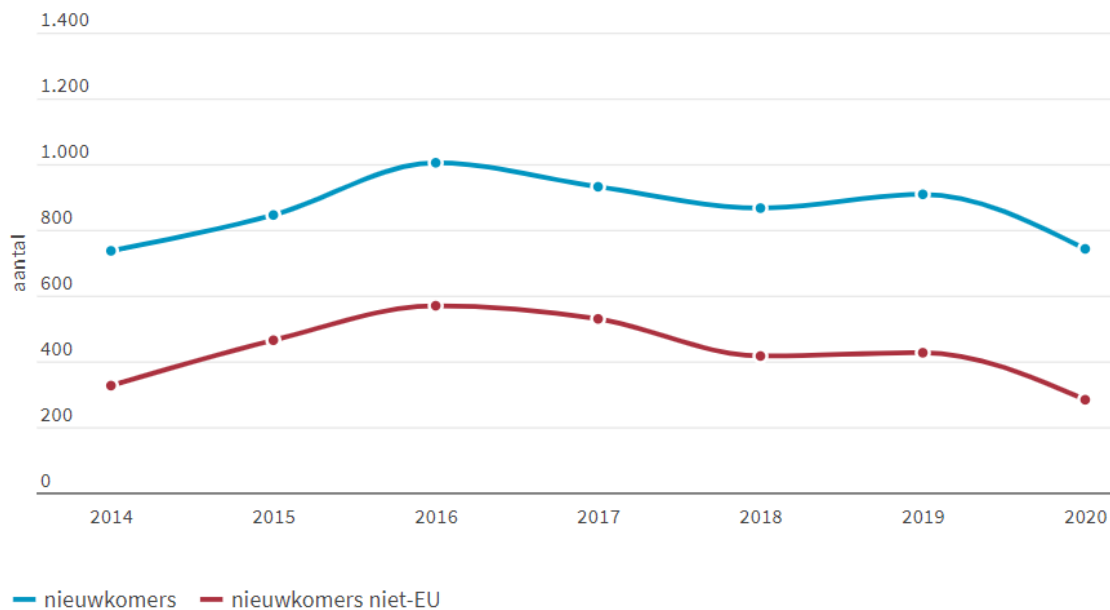
Bron: Statistiek Vlaanderen - Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor | provincies.incijfers.be

In **de gekozen gebieden** bedraagt het aantal nieuwkomers per 1.000 18-plussers **7,3‰**. Voor de nieuwkomers met een niet-EU nationaliteit is dit **58,1‰**.

De volgende grafiek toont de evolutie van het aantal nieuwkomers in **onze eerstelijnszone**.

Bij de grafiek geldt: hoe dichter beide lijnen bij elkaar lopen, hoe groter het aandeel van nieuwkomers van buiten de EU.

Grafiek 10 | Evolutie (niet-EU) nieuwkomers (2014-2019)

Bron: Statistiek Vlaanderen - Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor | provincies.incijfers.be

In 2022 zijn er vanaf de oorlog in Oekraïne ongeveer **637 Oekraïense vluchtelingen toegekomen in onze gemeentes**. We hebben hier preventieve zorgpunten voor opgezet die in oktober 2022 gesloten zijn. Samen met de partners bekijken we hoe **deze en andere vluchtelingen** kunnen worden opvangen in de eerstelijns samen met de huisartsen en tandartsenkringen. Indien nodig zullen de andere kringen hier ook in worden betrokken. Hier zullen we ook in 2023 verder aan werken.

Huishoudens

Huishoudenstypes

De ELZ Noorderkempen telt in totaal 52.713 huishoudens.

In **ELZ Noorderkempen** zijn er **14.903** huishoudens die uit 1 persoon bestaan. Dit is **28,3%** van het totaal aantal huishoudens. Het aandeel alleenstaanden is **lager** in **ELZ Noorderkempen** dan in het **Vlaams Gewest (32,6%)**.

12.901 huishoudens in **ELZ Noorderkempen** bestaan uit minstens 2 personen met minderjarige kind(eren). Dit is **24,5%** van het aantal huishoudens. Het aandeel is **gelijk** aan dat in het **Vlaams Gewest (24,4%)**.

Tot slot zijn er in **ELZ Noorderkempen** ook **24.909** meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen. Dit is **47,3%** van de huishoudens.

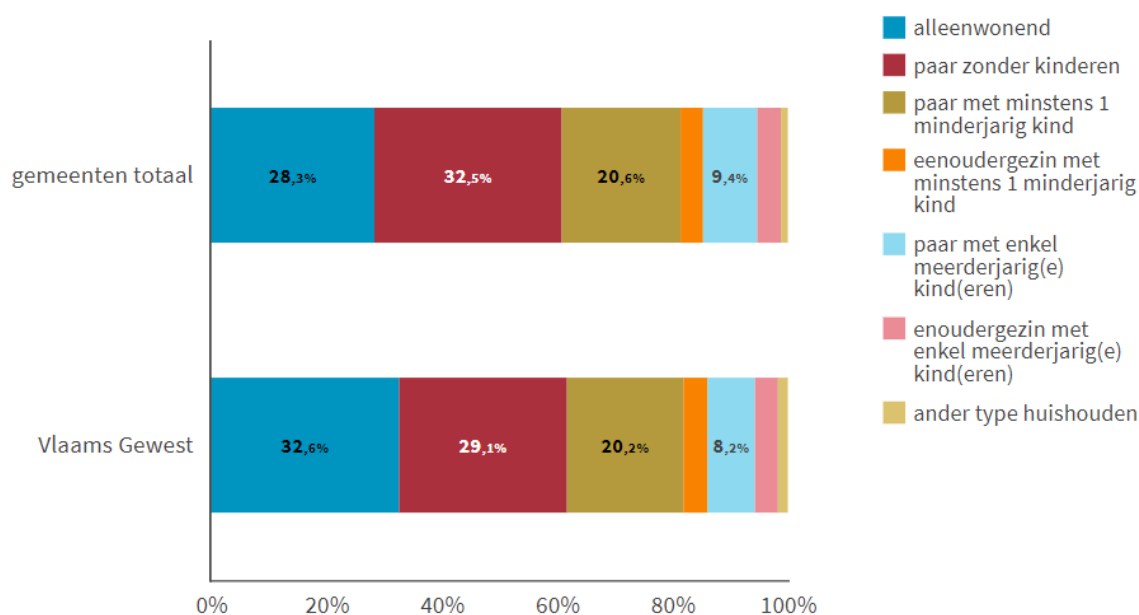
	private huishoudens	alleenwonend	meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig kind	meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen
Brasschaat	16.538	5.045	3.863	7.630
Essen	7.933	2.154	2.047	3.732
Kalmthout	7.929	2.176	1.980	3.773
Kapellen	11.443	3.163	2.813	5.467
Wuustwezel	8.870	2.365	2.198	4.307
Noorderkempen	52.713	14.903	12.901	24.909
Vlaams Gewest	2.885.810	941.639	704.527	1.239.644

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Type huishouden

In grafiek 8 worden de huishoudens opgedeeld naar type. De eerste twee types zijn huishoudens zonder kinderen: alleenwonenden en paren zonder kinderen. Daarna staan de gezinnen met één of meer minderjarige kinderen (onderverdeeld naar paren en alleenstaande ouders), de gezinnen met enkel meerderjarige kinderen (opnieuw onderverdeeld naar paren en alleenstaande ouders), en ten slotte andere types huishoudens (bv. een grootmoeder met een kleinkind). In ELZ Noorderkempen is het **aantal paren zonder kinderen groter** dan het aantal van het Vlaams Gewest en het **aantal alleenwonenden kleiner** dan het Vlaamse Gewest.

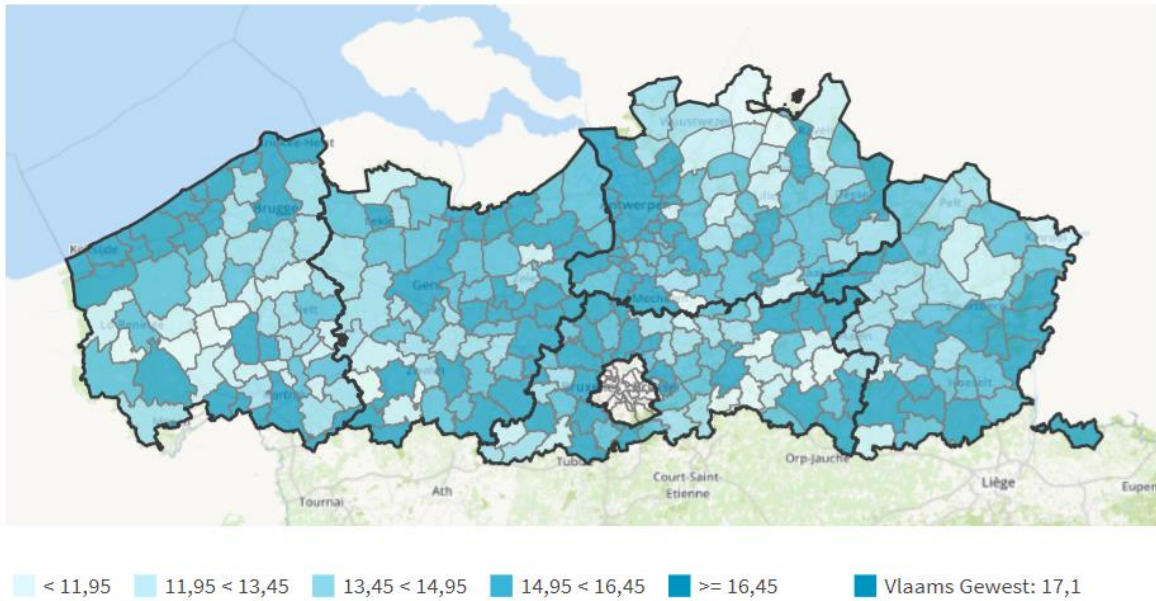
Grafiek 8 | Huishoudens naar type, % t.o.v. totaal huishoudens (2022)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In **ELZ Noorderkempen** is **16,0%** van de gezinnen met minderjarige kinderen een alleenstaande ouder. In het **Vlaams Gewest** is dat **17,1%**. Kaart 3 toont dit aandeel alleenstaande ouders in de gemeenten van het Vlaams Gewest. In **Brasschaat** is het aandeel alleenstaande ouders **20,0%**.

Kaart 3 | **Alleenstaande ouders, % t.o.v. totaal gezinnen met minderjarige kinderen (2022)**

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Gezondheid en zorg

Gezondheidstoestand

We bespreken hieronder enkele indicatoren die een licht werpen op de gezondheidstoestand van de bevolking.

'Statuut chronisch zieken' betreft de mensen die in het kader van de ziekteverzekering als chronisch ziek worden geregistreerd. 'Prevalentie diabetes' verwijst naar de mensen die in het kader van de ziekteverzekering medicatie nemen en/of therapie ondergaan die aan diabetes gerelateerd zijn. 'BEL-score': wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoefte van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoefte. 'Erkend als persoon met een handicap': de Directie-generaal Personen met een handicap beslist na medische evaluatie over een erkenning als persoon met handicap in volgende gevallen:

- ofwel een erkenning bij verlies van verdienvermogen tot een derde of minder dan wat een valide persoon op de gewone arbeidsmarkt kan verdienen,
- ofwel een erkenning bij minstens 7 punten op de schaal van zelfredzaamheid.

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** heeft **9,6%** van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van chronische aandoening. Het aandeel is **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 14 | Gezondheidstoestand

	statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) [%]. [2018]	prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering [%]. [2018]	gemiddelde BEL-score gezinszorg 65+ [bel_score] [2020]	erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+). [per 1.000] [2022]
Brasschaat	10,5	42	28,0	47,93
Essen	9,1	44	26,7	41,79
Kalmthout	9,2	42	31,7	38,86
Kapellen	9,7	44	28,3	39,20
Wuustwezel	8,7	43	25,3	44,38
Noorderkempen	9,6	43	-	43,11
Vlaams Gewest	11,3	56	28,3	62,25

Speciale waarden: - Geen waarde

Bron: [InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be](#)

[Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling](#)

[FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap | provincies.incijfers.be](#)

De gemiddelde BEL-score van 65-plussers die thuiszorg ontvangen, bedraagt in ELZ Noorderkempen **28%**, gelijk als in het **Vlaams Gewest 28,3**. Op gemeenteniveau varieert de gemiddelde BEL-score van **25,3** in **Wuustwezel** tot **31,7** in **Kalmthout**, opvallend hoger dan het Vlaams Gewest

Per 1.000 18-plussers zijn er in **ELZ Noorderkempen 43,11** personen erkend door de Directie-generaal Personen met een handicap. In het **Vlaams Gewest** ligt dit op **62,25** per 1.000.

Per 1.000 personen in de ziekteverzekering zijn er **43** personen met een diabetesbehandeling. Het gemiddelde in het **Vlaams Gewest** is **56**.

Als we inzoomen op de prevalentie diabetes en de vergelijking maken met de **naburige eerstelijnszones**, merken we op dat deze cijfers ook **lager** zijn dan die van het **Vlaamse Gewest**, maar dat ze bij ons nog lager zijn. Socio-economische factoren zouden dit kunnen verklaren, maar ook onderdetectie van diabetes kan een verklaring zijn zoals sommige lokale stakeholders aanvoelen. We zien wel dat de **cijfers gestegen** zijn **ten opzichte van 2018** (zie tabel 14). Het percentage **minimale follow-up van diabetes patiënten niet behandeld met insuline** is hoger dan het Vlaams Gewest. Uit de Belgische cijfers leiden we af dat diabetes steeds vaker voorkomt. In **2015** had **1 op 12 volwassenen** in België diabetes, in **2020** is dit al **1 op 10** volwassenen in België. 1 op 3 weet niet dat hij of zij diabetes heeft. We weten dat personen met diabetes type 2 niet altijd medicatie nemen. Ook weten we dat **1/3e** van de mensen met diabetes **niet weten dat zij diabetes hebben**. Gezien de hoge cijfers in België en de lokale stijging en het feit dat 1/3^e van de personen niet weten dat ze diabetes hebben, willen we vanuit onze eerstelijnszone inzetten op **detectie van prediabetes** en **preventie van diabetes** door een gezonde levensstijl te promoten. Dit deden we in 2021 en 2022 al en we zetten onze acties (BOV, infosessies gezonde levensstijl, werkgroep chronische ziekte,...) hierrond verder in 2023. We starten volgend jaar ook met het project **Halt2Diabetes**.

Prevalentie diabetes - 2020 - Gemeenten [5]	
	Prevalentie diabetes
Gemeente Brasschaat	45
Gemeente Essen	46
Gemeente Kalmthout	46
Gemeente Kapellen	45
Gemeente Wuustwezel	48
Gewest Vlaams Gewest	60

Eenheid: aantal per 1.000

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Prevalentie diabetes - 2020 - Gemeenten [10]	
	Prevalentie diabetes
Gemeente Hoogstraten	48
Gemeente Ravels	67
Gemeente Arendonk	59
Gemeente Baarle-Hertog	56
Gemeente Beerse	51
Gemeente Merksplas	56
Gemeente Oud-Turnhout	50
Gemeente Rijkevorsel	49
Gemeente Turnhout	59
Gemeente Vorselaar	53
Gewest Vlaams Gewest	60
België	66

Eenheid: aantal per 1.000

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Prevalentie diabetes - 2020 - Gemeenten [6]	
	Prevalentie diabetes
Gemeente Brecht	48
Gemeente Wijnegem	55
Gemeente Zandhoven	58
Gemeente Zoersel	51
Gemeente Malle	51
Gemeente Schilde	46
Arrondissement Antwerpen	54

Eenheid: aantal per 1.000

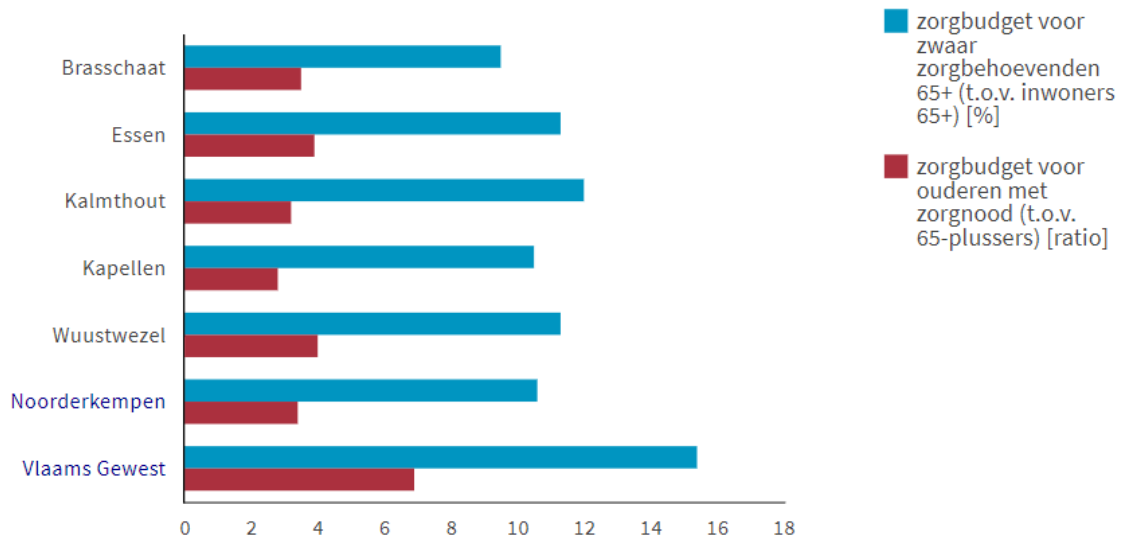
Bron: <http://www.ima-aim.be>

Diabeteszorg - 2020 - Gemeenten [5]

	Prevalentie insuline gebruikers [aantal per 1.000]	Prevalentie non- insuline gebruikers [aantal per 1.000]	Prevalentie diabetes [aantal per 1.000]	Minimale follow-up van diabetes patiënten behandeld met insuline [Percentage]	Minimale follow-up van diabetes patiënten niet behandeld met insuline [Percentage]	Patiënten insuline met een conventie, diabetespas of zorgtraject [Percentage]	Patiënten niet-insuline met een conventie, diabetespas of zorgtraject [Percentage]
Gemeente Brasschaat	10	18	45	51,1	18,9	92	29
Gemeente Essen	10	18	46	56,1	14,0	93	25
Gemeente Kapellen	9	18	45	60,5	17,6	92	29
Gemeente Kalmthout	10	18	46	53,2	18,7	91	31
Gemeente Wuustwezel	10	19	48	52,7	18,3	90	33
Gewest Vlaams Gewest	14	21	60	41,3	14,6	91	33
Provincie Antwerpen	13	20	55	43,7	16,2	92	35
België	14	22	66	37,4	13,7	89	27

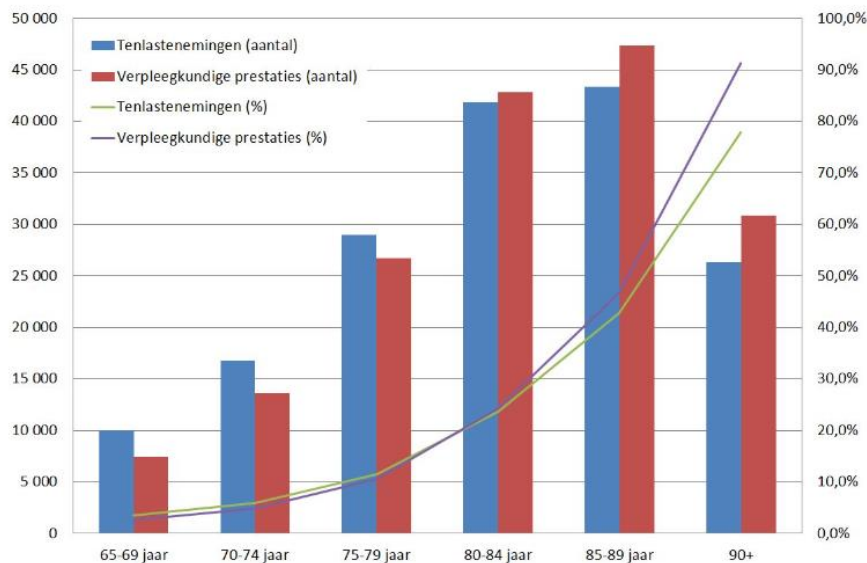
Zorgbudgetten

Grafiek 12 | Zorgbudgetten, % t.o.v. inwoners 65+ (2021)

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be, Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

Grafiek 1 | Zorggebruik naar (hogere) leeftijd in Vlaanderen. Absolute en relatieve cijfers op basis van dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (tenlastenemingen) en RIZIV-gegevens (2010)

Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en RIZIV

Om de zorgbehoefte bij ouderen in beeld te brengen maken we gebruik van twee indicatoren:

1. Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden. Het is een zorgbudget voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals bijvoorbeeld ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven of mensen van alle leeftijden die thuis veel (eventueel professionele) ondersteuning nodig hebben. Deze cijfers zijn actueel en voor meerdere jaren opgenomen.
2. Het aantal verpleegkundige prestaties (o.b.v. RIZIV cijfers, enkel voor 2010).

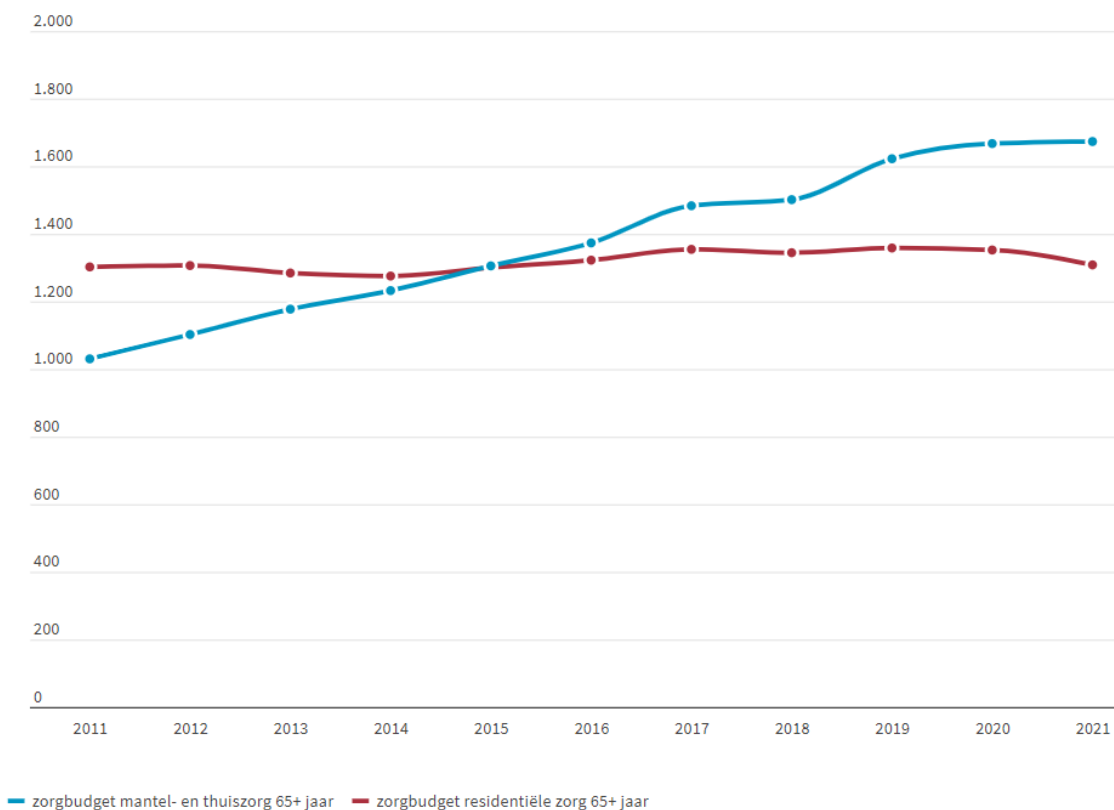
Uit deze cijfers leiden we af dat de zorgvraag toeneemt met de leeftijd. Toch zijn ouderen globaal gezien gemiddeld vitaal, gezond en relatief vrij van (professioneel

verpleegkundige) zorg. Uit de RIZIV-cijfers blijkt dat ruim **85 % van de 65-plussers geen enkele vorm van professionele verpleegkundige zorg** ontvangt. Zorggebruik neemt sterk toe bij een hoge leeftijd. Zo is slechts **10 % van de oudere zeventigers (75-79 jaar) zorggebruiker**, terwijl dat bij de **jonge tachtigers (80-84 jaar) 20 %** bedraagt, en bij de **oudere tachtigers (85-89-jaar) bijna de helft**. Ruim **80 % van de negentigers krijgt professionele verpleegkundige zorg**.

De relatieve toename van het zorggebruik met hogere leeftijd geldt uiteraard evenzeer in onze eerstelijnszone. Op basis van het aantal **dossiers zorgbudget** voor zwaar zorgbehoevenden tellen we in 2021 in het gekozen gebied 3.774 zorggebruikers waarvan er 79,0 % oftewel 2.981 ouder zijn dan 65 jaar. Dit is **10,6 % van de 65-plussers**. De grootste groep zorggebruikers vinden we bij de tachtigers. In het gekozen gebied gaat het om 2.165 zwaar zorgbehoevende 80-plussers, of **26,8 % van de 80-plussers**.

Toename van de zorgvraag

De sterke toename van het zorggebruik met hoge(re) leeftijd (cfr. grafiek 1), en de toename van het aantal ouderen, impliceren een sterke toename van het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen in ELZ Noorderkempen. We geven hier de evolutie van het zorggebruik bij 65-plussers weer, o.b.v. het aantal dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden.

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

Evolutie dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de gekozen gebieden (2011-2021)

Zorgaanbod voor ouderen

Bij de cliënten van 65 jaar of ouder wordt gemiddeld genomen 8,8 uren gezinszorg per jaar gepresteerd. Dat aantal is in het werkingsgebied van ELZ Noorderkempen lager dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Wanneer we de gepresteerde uren bij de **80-plussers** bekijken (t.o.v. alle 80-plussers in het gebied), dan stellen we vast dat er in ELZ Noorderkempen **gemiddeld 22,0 uren gezinszorg** per jaar worden gepresteerd. Dit aantal is **ongeveer even hoog** als gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Grafiek 10 toont voor de drie zorgvormen de realisatiegraad: het aantal bedden, plaatsen of uren die effectief gerealiseerd zijn, t.o.v. het aantal bedden, plaatsen of uren die volgens de leeftijdsstructuur van de bevolking nodig zouden zijn. De realisatiegraad bij de WZC ligt in ELZ Noorderkempen lager dan die van het Vlaams Gewest. Voor de DVC ligt de realisatiegraad lager dan in het Vlaams Gewest. Bij de gezinszorg ligt de realisatiegraad lager dan in het Vlaams Gewest.

Als we kijken naar het aanbod woonzorgcentra in onze regio, dan merken we op dat Essen het grootste aanbod heeft en er in Brasschaat een laag aanbod is. Het aantal ouderen is toegenomen, maar het aantal bedden in de WZC's is niet toegenomen. De uren gezinszorg bij 65+ is ook lager dan in het Vlaams Gewest. Is er meer zelfredzaamheid in deze groep in onze regio? Of zou dit te verklaren zijn door het feit dat er op het platteland meer aan mantelzorg wordt gedaan? Wordt er in deze regio minder snel hulp ingeschakeld? Vanaf 80+ is het ongeveer even hoog als het Vlaamse Gewest. Met onze werkgroep buurtzorg werken we rond **signaalkaartjes** om signalen op te pikken en door te verwijzen naar de gepaste hulp. Daarnaast zetten we ook in op **mantelzorg** en **buurtgerichte zorg**. In 2022 zijn we gestart met het project van de **Gele Doos** om bij spoedeisende hulp snel de juiste info ter beschikking te stellen. In de 1e fase konden alle 80+ en personen met dementie uit onze regio deze doos ophalen bij apotheken en lokale dienstencentra. De 2e fase van dit project richt zich tot (andere) doelgroepen. Al deze acties lopen verder in 2023.

Tabel 17 | Zorgaanbod voor ouderen

	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 65+) [per 100] [2021]	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 80+) [per 100] [2021]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 65+) [per 10.000] [2021]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 80+) [per 10.000] [2021]	gepresteerde uren GZ bij cliënten 65+ (t.o.v. inwoners 65+) [ratio] [2020]	gepresteerde uren GZ bij cliënten 80+ (t.o.v. inwoners 80+) [ratio] [2020]
Brasschaat	4,6	15,3	1,0	3,4	9,0	21,9
Essen	5,5	22,6	2,7	10,9	8,5	24,0
Kalmthout	5,8	20,4	2,3	8,1	9,4	25,3
Kapellen	5,6	18,0	1,6	5,1	6,9	15,1
Wuustwezel	4,6	17,7	5,0	19,3	11,1	30,2
Noorderkempen	5,2	17,9	2,1	7,4	8,8	22,0
Vlaams Gewest	6,0	19,9	2,3	7,7	9,3	21,7

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be

Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling

In **ELZ Noorderkempen** is er een **hoge ratio aanbod LDC per 10 000 65+** ten opzichte van het **Vlaamse gewest**.

aanbodratio LDC per 10.000 inwoners 65+	
Brasschaat	3,1
Essen	2,7
Kalmthout	4,6
Kapellen	3,1
Wuustwezel	5,0
Vlaams Gewest	1,9

Eenheid: per 10.000

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be

Zorgaanbod kinderen en jongeren

	Brasschaat	Essen	Kalmthout	Kapellen	Wuustwezel	Vlaams Gewest
per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] ⁽¹⁾	51,7	39,9	48,0	43,5	36,7	44,8
in gezin per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] ⁽¹⁾	8,3	11,7	15,1	17,3	20,8	12,1
in groep per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] ⁽¹⁾	39,8	26,3	26,5	24,2	12,6	29,5
in groepsopvang samenwerking per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] ⁽¹⁾	3,7	1,9	6,4	2,0	3,3	3,3
met inkomenstarief per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] ⁽¹⁾	28,7	21,0	31,6	31,1	35,4	34,6
zonder inkomenstarief per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] ⁽¹⁾	23,1	18,9	16,4	12,4	1,3	10,2
in gezin (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%] ⁽¹⁾	16,0	29,3	31,5	39,8	56,8	26,9
in groep (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%] ⁽¹⁾	76,8	65,9	55,1	55,6	34,2	65,7
in groepsopvang samenwerking (t.o.v. opvangplaatsen B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%] ⁽¹⁾	7,1	4,8	13,4	4,7	9,0	7,3
met inkomenstarief (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%] ⁽¹⁾	55,4	52,7	65,8	71,4	96,6	77,3
zonder inkomenstarief (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%] ⁽¹⁾	44,6	47,3	34,2	28,6	3,4	22,7

Bron: Opgroeien - Capaciteit kinderopvang | provincies.incijfers.be

(1) ! Jaartal X+1 (bv. 2020) in PinC = Momentopname 31/12/X (bv. 2019) = X (bv. 2019) op K&G-website

Opvallend is dat er in de gemeentes **Brasschaat, Essen, Kapellen en Kalmthout** een groot percentage **groepsopvang is zonder inkomenstarief** in vergelijking met het Vlaamse gewest. Dit is een belangrijk aandachtspunt want vermoedelijk is deze opvang financieel niet haalbaar voor personen in kansarmoede en/of alleenstaande ouders (groot percentage in Brasschaat). **In Wuustwezel** echter is er **vooral groepsopvang met inkomenstarief**. **In Wuustwezel, Kapellen en Kalmthout** is er een **groter percentage opvang in het gezin, in Brasschaat** komt dit **minder** voor dan in het **Vlaamse Gewest**.

Preventieve gezondheid:

De globale dekkingsgraad voor een **bevolkingsonderzoek kankeropsporing** geeft, binnen de betreffende doelpopulatie, het totaal van het aandeel personen weer die een screening gehad hebben binnen het betreffende bevolkingsonderzoek, die een screening gehad hebben buiten het bevolkingsonderzoek of die een geldige reden hebben om niet deel te nemen.

ELZ Noorderkempem doet het goed op het gebied van kankeropsporing, nl. op vlak van borstkankerscreening, baarmoederhalscreening en darmkankerscreening. Voor de 3 screenings scoort ELZ Noorderkempem hoger dan het Vlaams Gewest. In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempem** bedraagt de totale dekkingsgraad voor de borstkankerscreening **64,6%**. In **Essen** is dit cijfer wel opvallend lager dan in de andere gebieden. Na navraag bij de gemeente weten we dat de Mammobiël in 2020 in november en december opgesteld stond in Essen. Dit viel samen met een strenge lockdown. Mogelijks zit daar een verklaring in. De totale dekkingsgraad voor de baarmoederhalskankerscreening is **66,1%** en de totale dekkingsgraad voor de darmkankerscreening **67,4%**.

Totale dekkingsgraad bevolkingsonderzoeken kankerscreening (2020)

	totale dekkingsgraad borstkankerscreening (t.o.v. vrouwen 50-69 jaar)	totale dekkingsgraad baarmoederhalskankerscreening (t.o.v. vrouwen 25-64 jaar)	totale dekkingsgraad darmkankerscreening (t.o.v. 51-74 jaar)
Brasschaat	66,9	67,8	66,9
Essen	54,9	62,1	66,8
Kalmthout	63,0	66,4	68,0
Kapellen	67,6	67,4	67,1
Wuustwezel	66,5	65,1	68,6
Noorderkempem	64,6	66,1	67,4
Vlaams Gewest	61,6	62,6	63,5

Bron: Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister | provincies.incijfers.be

Zorggebruik in onze gemeentes:

In **Kapellen** en **Brasschaat** zijn het gebruik van medische beeldzorg en de consultaties bij een arts-specialist **hogere dan het Vlaamse percentage**. Er zijn dan weer **minder huisartscontacten**. Een mogelijke verklaring hiervoor kan de nabijheid van algemeen ziekenhuis zijn in Brasschaat en Kapellen. In **Kalmthout, Essen en Wuustwezel** is de **patiëntentrouw** aan de toegewezen huisartsenpraktijk opvallend **lager**. Een verklaring hiervoor kan zijn dat we een **huisartsenarme regio** zijn. In Essen is er sprake van een huisartsentekort. De gemeente heeft samen met de huisartsenkring een huisarts aangetrokken die zetelt in het zorgpunt van het Algemeen ziekenhuis om consultaties te doen. Dit zorgpunt is een antennepunt van het algemeen ziekenhuis waar een aantal specialisten consultaties doen en bepaalde onderzoeken kunnen worden gedaan.

Zorggebruik - Gemeenten [5]				
	Huisartscontact [2019]	Patiëntentrouw aan de toegewezen huisartsenpraktijk [2019]	Medische beeldvorming [2020]	Consultaties bij een arts-specialist [2020]
Gemeente Brasschaat	82	83	53,5	60,2
Gemeente Essen	86	72	47,4	53,4
Gemeente Kapellen	83	82	53,1	59,4
Gemeente Kalmthout	85	67	49,4	57,3
Gemeente Wuustwezel	87	73	47,8	53,0
Gewest Vlaams Gewest	85	82	51,9	57,7

Eenheid: percentage

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Geneesmiddelengebruik

In ELZ Noorderkempen is het **geneesmiddelengebruik** meestal **lager** dan in het Vlaams gewest. In **Brasschaat, Kapellen** is er echter een **hogere gebruik van stimulantia** (o.a. voorgeschreven bij ADHD) dan in het **Vlaams gewest**. Meer hierover in het stukje rond mentale problemen.

Geneesmiddelengebruik - Gemeenten [5]						
	Gemeente Brasschaat	Gemeente Essen	Gemeente Kalmthout	Gemeente Kapellen	Gemeente Wuustwezel	Gewest Vlaams Gewest
Antibioticumconsumptie - behandelingen [aantal per 1.000 rechthebbenden per dag] [2019]	1,41	1,48	1,31	1,42	1,48	1,61
% gebruikers antidepressiva [percentage] [2020]	11,4	11,4	10,4	10,3	11,0	12,3
% gebruikers antipsychotica [percentage] [2020]	2,6	2,6	2,6	2,5	2,9	3,4
% gebruikers stimulantia [percentage] [2020]	3,8	3,1	2,7	3,5	3,1	2,7
% gebruikers antidementia [percentage] [2020]	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	1,4
% gebruikers medicatie tegen alcoholverslaving [percentage] [2020]	0,24	0,24	0,23	0,12	0,21	0,20

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Dementie

Als we inzoomen op dementie dan stellen we vast dat in de bovenstaande grafiek het medicatiegebruik van **antidementia lager** is dan in Vlaanderen. We merken op dat geneesmiddelen dementie enkel gegeven worden bij lichte en matige dementie. Bij een zware vorm van dementie helpt deze niet meer. Als we dan het expertisecentrum dementie raadplegen dan lezen we:

De kans is **1 op 5** dat iemand in zijn leven **dementie** krijgt.

Leeftijd is de belangrijkste risicofactor voor dementie. De kans op dementie neemt sterk toe met de leeftijd:

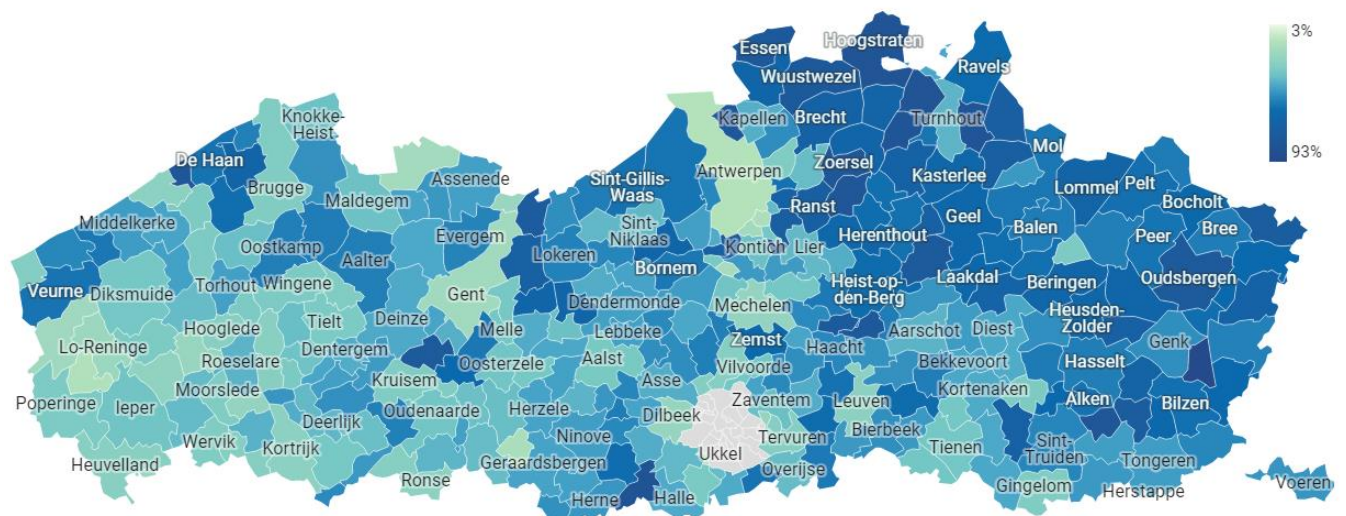
- Ruim 10% van de mensen boven de 65 jaar heeft dementie.
- Ruim 20% van de mensen boven de 80 jaar heeft dementie.
- Ruim 40% van de mensen boven de 90 jaar heeft dementie

- Het aantal mensen met dementie zal als gevolg van de vergrijzing tegen 2070 verdubbeld zijn!
- Er is een gat van ongeveer 1 jaar tussen de eerste symptomen van dementie en het melden ervan aan een vriend of de eigen partner.
- Pas 2 tot 3 jaar na de eerste tekenen wordt de diagnose gesteld door een arts. Bij dementie op jonge leeftijd duurt dit nog eens dubbel zo lang.

- Dementie treft ongeveer 3 keer zoveel betrokken personen (naasten die voor de zorg instaan en professionele hulpverleners) als het aantal mensen met dementie zelf.
- 70% van de mensen met dementie woont thuis en wordt verzorgd door hun naaste familie en/of omgeving.

Op de kaart hieronder zien we dat onze regio **de voorspelling van een toename** van het **aantal personen met dementie** in 2035 t.o.v. 2018. Daarom vinden we het belangrijk om in de regio te werken rond **preventie en screening van dementie**. Ook ruimer dan dementie gekeken, neemt het aantal **ouderen met een cognitieve stoornis** (82% in WZC) **toe**. De preventie van cognitieve achteruitgang tussen leeftijd van 40 en 65 jaar (door geheugen oefeningen, werk intellectueel, hersentraining,...) kan een significant verschil geven op latere leeftijd. Daarom vinden we dat we in ELZ Noorderkempen moeten inzetten op preventie en screening van cognitieve stoornissen.

% toename aantal personen met dementie, 2035 t.o.v. 2018

Map: Jan Steyaert • Get the data • Created with Datawrapper

Mondzorg

Regelmatig tandartsbezoek wordt, omwille van zijn preventieve waarde, aangeraden en via hogere terugbetaling gestimuleerd. Bijkomend worden ook een aantal behandelingen, zoals tandsteenverwijdering, als preventieve actie beschouwd.

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** gaat **46,2%** van de bevolking naar de tandarts vanuit preventief oogpunt. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Mondzorg - 2020 - Gemeenten [5]			
	Preventieve mondzorg	Geen tandartsbezoek	
Gemeente Brasschaat	47,3	20,7	
Gemeente Essen	45,6	26,0	
Gemeente Kalmthout	48,8	22,2	
Gemeente Kapellen	47,9	21,3	
Gemeente Wuustwezel	41,4	25,4	

Mondzorg - 2020 - Gemeenten [5]		
	Preventieve mondzorg	Geen tandartsbezoek
Gewest Vlaams Gewest	39,2	24,3

Eenheid: percentage

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Ondanks de financiële stimulansen om preventief tandartsbezoek te stimuleren, is het voor gezinnen met financiële problemen vaak niet mogelijk om een tandarts te betalen, waardoor een tandartsbezoek, en zeker een preventief tandartsbezoek, uitgesteld of afgelast wordt. De onderconsumptie van tandartsbezoeken wordt dan ook vaak als graadmeter voor kansarmoede gezien.

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** ging **23,12%** van de inwoners de laatste 3 jaar **niet naar een tandarts**. In 2017 was dit nog **21.4%** in ELZ Noorderkempen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest, maar stijgt wel**. In **Essen** en **Wuustwezel** is dit cijfer **hoger** dan het **Vlaamse gewest**. Deze gegevens zullen ook meegenomen worden naar ons GBO-project. We onderzoeken in 2023 of we een project rond mondzorg opzetten.

Mentale gezondheid

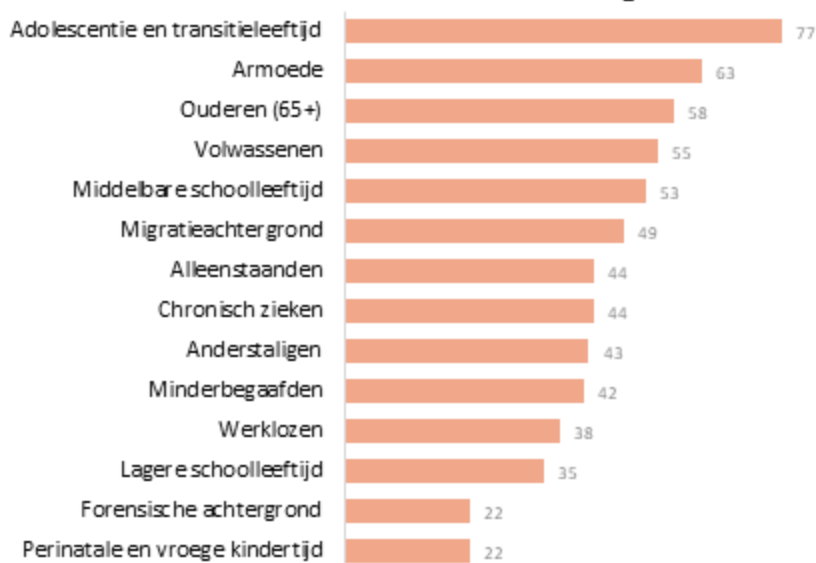
Onderstaande gegevens komen uit de **nodenbevraging van het SaRA-netwerk** (GGZ netwerk uit onze regio) in functie van de uitrol van de conventie. Op basis van deze gegevens, samen met de socio-economische situatie zijn de zorgpakketten die voor onze regio zijn uitgeschreven bepaald. De conventie is erg positief onthaald door de psychologen uit onze regio en zijn bijna alle zorgpakketten ingevuld. Enkel op het organiseren van **groepsessies** zal er nog extra moeten worden ingezet. De stafmedewerker van de eerstelijnszone, samen met de psycholoog uit het bestuursorgaan helpen bij de lokale implementatie in samenwerking met de lokale coördinatoren van het SaRA-netwerk en met Pang 0-18. Er komt ook een website waar al het aanbod van de provincie beschikbaar wordt gesteld. Onze medewerkers en bestuurders zijn nauw betrokken geweest bij de uitrol van de conventie. De onderstaande bevraging geeft ons een goed beeld van de specifieke noden van onze burgers in elke leeftijdsgroep. Hier komen doelgroepen naar voor waar we ons dienen op te richten, met als 3 prioritaire groepen: **personen in de adolescentie en transitieleeftijd, personen in armoede en de ouderen (65+)**.

Aantal deelnemers uit ELZ Noorderkempen = 111

klinisch psycholoog	49
klinisch orthopedagoog	8
beleidsmedewerker/vertegenwoordiger	4
huisarts	10
maatschappelijk werker	14
andere	26

Noden analyse

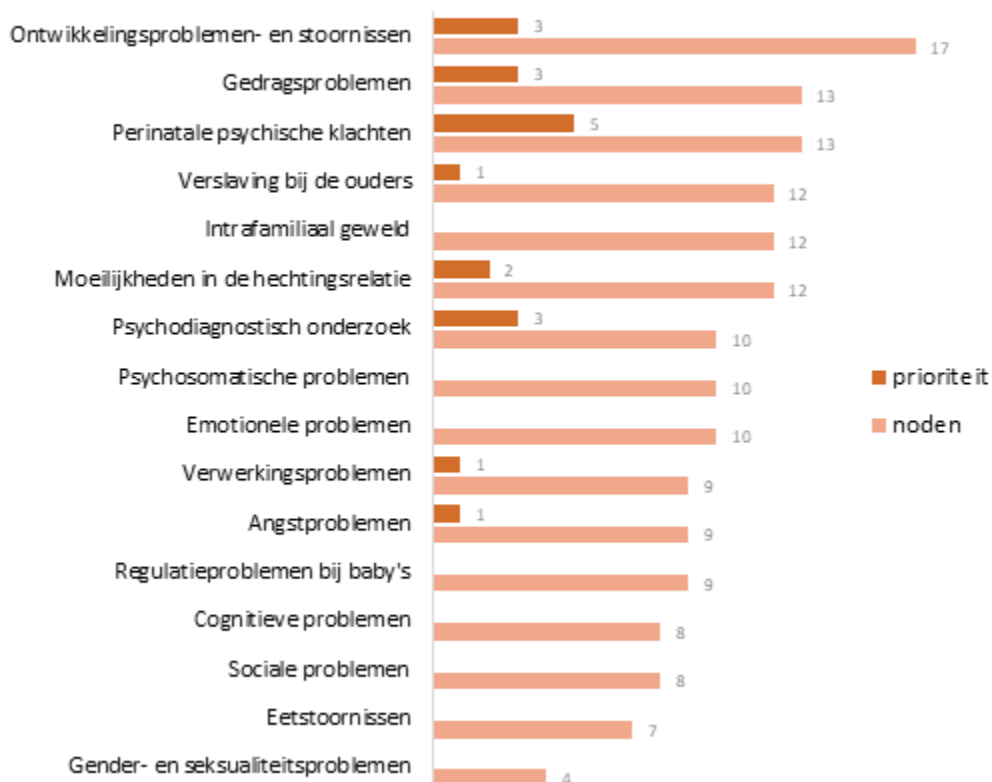
Nood aan veerkrachtversterking

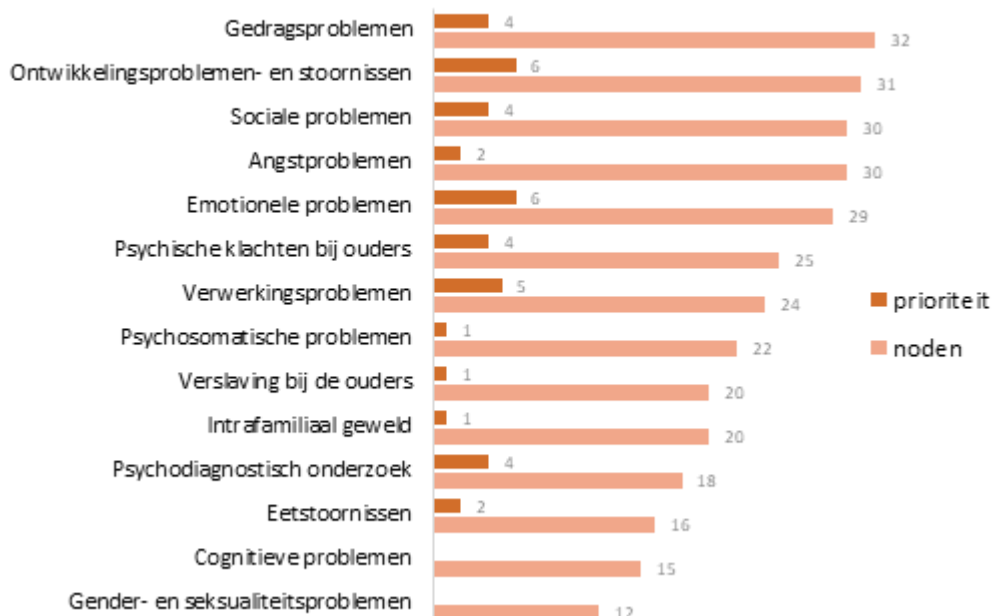
In de onderstaande 2 tabellen zie je dat **ontwikkelingsproblemen en stoornissen** (dit hangt ook vaak samen met gedragsproblemen) op jonge leeftijd een belangrijke groep is om op te focussen. Hier ligt misschien ook een verklaring waarom er in onze regio een groter gebruik is van stimulantia. In onze regio hebben we er bewust voor gekozen om ook **sectorvertegenwoordiging af te vaardigen van de VAPH** in ons bestuur.

Nog opvallend is de noden rond **perinatale psychische klachten**. Met ons **perinataal zorgpad** hebben we ons extra gefocust op de mentale gezondheid van de ouders en het (on)geboren, door dit hoofdstuk er mee in op te nemen willen we een integrale kijk op zwangerschap en geboorte, waar de mentale gezondheid ook een onderdeel van is. Het krijgen van kinderen is een belangrijke levensgebeurtenis die kan gepaard gaan met een toenemende kwetsbaarheid voor psychologische stoornissen (Howard et al., 2014). Zodoende vormen perinatale mentale stoornissen een significante complicatie van de zwangerschap en de postpartumperiode (O'Hara and Wisner, 2014), die ondanks hun frequent voorkomen, ondergediagnosticeerd en onderbehandeld blijven (Honig et al., 2016). Uit een recente bevraging in de UK (The Lancet editorial, 2017) blijkt dat één op vijf vrouwen psychische problemen in de perinatale periode ervaart (uit Screening en detectie van perinatale mentale stoornissen, Rita Van Damme, An-Sofe Van Parys, Caroline Vogels, Kristien Roelens, Gilbert Lemmens). Als we dit weten dan is het essentieel in te zetten op **preventie, detectie en normalisering van dit topic**. We gaan hier volgend jaar verder mee aan de slag. We willen vooral inzetten op een **goede samenwerking** tussen de partners en dat partners en ouders de weg naar elkaar kennen, maar ook inhoudelijk willen het zorgpad actualiseren en de tool '**Born in Belgium**' toevoegen aan de toolset.

Perinatale en vroege kinderleeftijd (n = 22)

Lagere schoolleeftijd (n = 46)

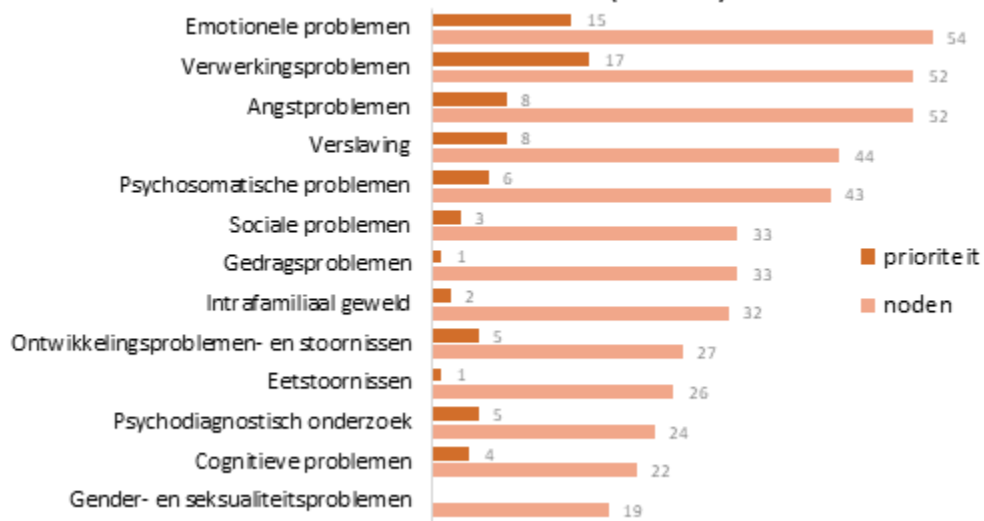
Middelbare schoolleeftijd (n = 66)

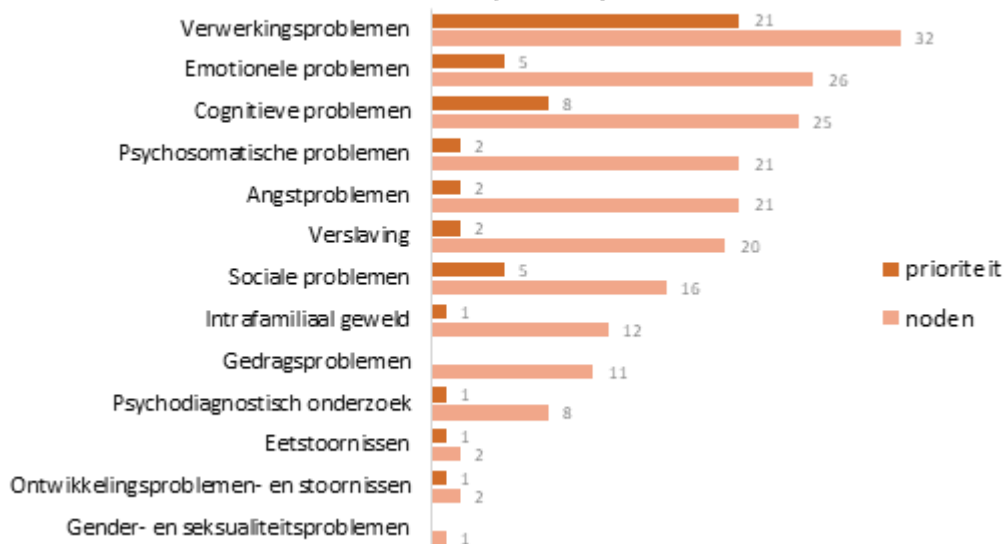
Adolescentie en transitieleeftijd (n = 88)

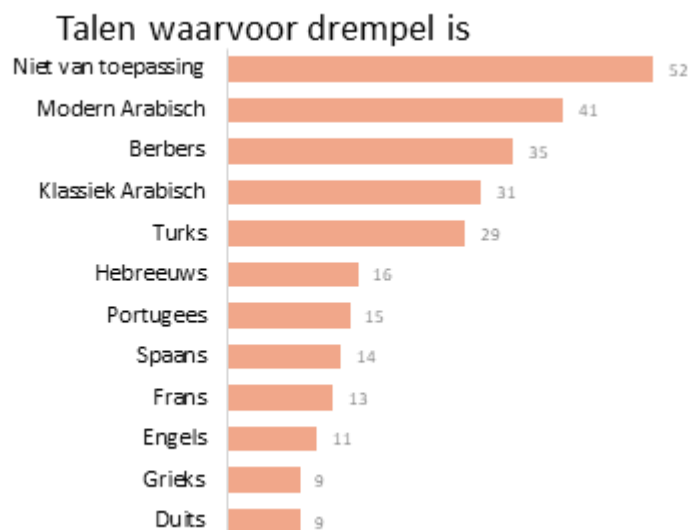

Volwassenen (n = 85)

Ouderen (n = 55)

Analyse psychologenaanbod

Aantal psychologen met als werkplek ELZ Noorderkempen = 26

	Individueel aanbod	Groepsaanbod	Totaal aantal psychologen
Perinatale en jonge kindereleeftijd	2	1	2
Lagere schoolleeftijd	7	3	7
Middelbare schoolleeftijd	11	3	11
Adolescentie en transitieleeftijd	18	3	18
Volwassenen	19	3	19
Ouderen (65+)	12	1	12
<i>Totaal aantal psychologen</i>	22	4	

We hebben een erg actieve werkgroep rond **verslavingspreventie en mentaal welbevinden** en een **intergemeentelijk preventiewerker** die deze werking trekt. Het lijkt ons interessant om ons in deze werkgroep extra toe te spitsen op de **adolescentie en transitieleeftijd**, samen met de **ouderen**. Verder kan je lezen dat de proportie mensen met **problematisch alcoholgebruik** het grootst was in de leeftijdsgroep 15-24 jaar (19%). Bij **ouderen** merken we dat we ook zeker moeten inzetten op het voorkomen van **cognitieve problemen**, dit komt hierboven in deze omgevingsanalyse terug in het kader van dementie.

Gedwongen opnames

Sinds 2010 zien we in Vlaanderen een globale stijging van het aantal gedwongen opnames met 4,62 %. Voor provincie Antwerpen stellen we een stijging vast van gemiddeld 6,98 %. En ook al kennen we de cijfers voor Vlaanderen nog niet, zoals in onderstaande tabel te zien is, blijft het aantal gedwongen opnames in het netwerk geestelijke gezondheid van onze regio, het SaRA-netwerk verder doorstijgen!

	Multiversum	Bethanië	ZNA	Totaal
2018	367	277	165	809
2019	369	292	214	875
2020	406	308	215	921
2021	429	342	195	966

'De redenen voor die stijgende cijfers zijn divers. In het algemeen is er een toename van de zogenaamde "externaliserende" stoornissen, **vooral bij jongeren en jongvolwassenen**. Dat zijn stoornissen die te maken hebben met problemen inzake impulscontrole, middelengebruik, alcohol, agressie, eetstoornissen... Voorts is er minder verdraagzaamheid in de samenleving ten opzichte van "afwijkend" gedrag. En dus wordt sneller aan de alarmbel getrokken en de politie verwittigd. Een gedwongen opname vormt voor de parketten ook een manier om op korte tijd het hoofd te bieden aan een crisissituatie, en dat terwijl er niet altijd sprake is van een psychiatrische stoornis én een gevaarlijke situatie voor de betrokkene of zijn omgeving. Verder wordt het systeem ook toegepast als een manier om de wachttijd te omzeilen voor een gewone psychiatrische opname. Bekijk je de verhouding van de gedwongen opnames ten opzichte van de totaliteit van de opnames in een psychiatrisch ziekenhuis, dan zien we ook hier een stijgende trend.' (uit artikel Zorgnet-Icuro op 17/05/2021)

Bij navraag van de **PAAZ-afdeling van ons algemeen ziekenhuis** blijkt dat er bijna 50% van de aanmeldingen bij spoed met geestelijke gezondheidsproblemen rechtstreeks of onrechtstreeks terecht komen op de PAAZ afdeling. Opvallend is dat de personen opgenomen op de PAAZ opvallend jonger worden en 1/5 uitmaken van alle opnames. Hier komt de **doelgroep van de adolescenten** weer naar boven. Doordat er meer ambulante aanbod is, zijn de problematieken op de PAAZ ernstiger dan voorheen.

De andere Vlaamse cijfers wijzen allemaal op een toename van mentale problemen, nl. **toename burn-out en depressie** en **verslavingsproblematieken**. Het **aantal suïcides** in Vlaanderen is ondertussen niet meer gestegen, maar nog steeds erg hoog t.o.v. andere Europese landen. Ook leert de literatuur ons dat **1 suïcide 135 personen treft**, met daarbij ook aandacht voor de betrokken hulp- en zorgverleners. De actieve werkgroep rond **verslavingspreventie en mentaal welbevinden** heeft in 2022 al allerlei preventieve acties opgezet en gaat hier volgend jaar mee verder. We zijn pasgeleden ook erkend als een **'warme' Eerstelijnszone**. Ook met onze grote betrokkenheid in het **netwerk SaRA**, namelijk in SaRA-Kempen, een werkgroep met contacten uit de GGZ en samen met de ELZ uit de rand van Antwerpen, en in de betrokkenheid in de conventie proberen we hieraan tegemoet te komen.

Burn-out en depressie

Tussen 2016 en 2020 steeg het aantal **langdurige arbeidsongeschikten** ten gevolge van **burn-out en depressie met 38,72%**: +41,50% voor depressie, +32,53% voor burn-out bij **loontrekkenden**. Tussen 2016 en 2020 steeg het aantal langdurige arbeidsongeschikten ten gevolge van **burn-out en depressie met 50,93%**: +55,60% voor depressie, +43,38 % voor burn-out voor **zelfstandigen**.

De **leeftijdsgroep** die het meest getroffen wordt, is die van **50 tot en met 59 jaar**. **Vrouwen** vertegenwoordigen meer dan **2/3 van de gevallen** van depressies en burn-outs. (gegevens scienscano)

Hoeveel mensen hebben een alcoholprobleem?

In Vlaanderen was in 2018 bij 14% van de bevolking die het laatste jaar alcohol dronk, het **alcoholgebruik problematisch** te noemen op basis van de CAGE-vragenlijst: bij **19% van de mannen** en **9% van de vrouwen**. Het problematisch alcoholgebruik steeg de afgelopen vijf jaren met 5%. De proportie mensen met problematisch alcoholgebruik was het grootst in de **leeftijdsgroep 15-24 jaar** (19%).

9% van de patiënten bij de huisarts kreeg tijdens het laatste jaar de diagnose **alcoholmisbruik of -afhankelijkheid**. Dit gold voor **dubbel zoveel mannen** als vrouwen.

(gegevens de Druglijn)

Hoeveel Vlamingen gebruiken illegale drugs?

In 2018 zei 22% van de Vlaamse bevolking tussen 15 en 64 jaar dat ze ooit experimenteerde met **cannabis (27% mannen, 17% vrouwen)**. 6% van de Vlamingen gebruikte in de twaalf maanden voor de enquête cannabis, 4% in de dertig dagen ervoor. In datzelfde jaar gaf **1,7% van de Vlamingen aan cocaïne** te hebben gebruikt, 0,7% opioïden en 1,5% xtc of amfetamines.

Hoeveel Belgen hebben een gokprobleem?

In België werd in 2006 het problematisch gokken onderzocht uitgaande van de DSM-IV-criteria. **1,6% van de Belgische bevolking van 16 jaar of ouder** bleek risicovol gokgedrag te vertonen en 0,4% vertoonde waarschijnlijk pathologisch gokgedrag.

In 2018 liep in Vlaanderen 0,9% van de bevolking een risico op een gokafhankelijkheid, waarvan 0,3% een hoog risico. Dat kwam neer op 54.865 personen.

Slechts **14% van de personen die problematisch gokt zoekt hulp**.

Hoeveel Vlaamse jongeren gebruiken psychoactieve medicatie?

Bij scholieren in het secundair onderwijs ging de VAD-leerlingenbevraging in het schooljaar 2018-2019 het gebruik na van drie soorten psychoactieve medicijnen: slaap- en kalmeringsmiddelen, ADHD-medicatie en opwekmiddelen. Van deze drie werden **slaap- en kalmeringsmiddelen** het vaakst door leerlingen gebruikt: **16%** van alle leerlingen gebruikten ooit deze medicatie, tegenover **8%** die ooit **ADHD-medicatie** nam en **3%** die ooit **opwekmiddelen** innam. Het laatstejaarsgebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen (8%) ligt iets hoger dan het laatstejaarsgebruik van ADHD-medicatie (6%) terwijl het gebruik van opwekmiddelen in het laatste jaar lager ligt (1,4%).

Onderzoek bij Vlaamse studenten in 2017 leert dat 8% het jaar voorafgaand aan de bevraging, slaap- en kalmeringsmiddelen gebruikte en 4% stimulerende medicatie gebruikte. Slaap- en kalmeermiddelen werden tijdens het academiejaar voornamelijk occasioneel gebruikt en tijdens de examenperiodes regelmatig gebruikt (1 keer of meer per week). Ongeveer 75% van de studenten die stimulantia gebruikten deden dat tijdens examenperiodes minimum een keer per week.

België behoort tot de landen met het **hoogste percentage jongeren** dat ooit **slaap- of kalmeringsmiddelen op voorschrift** gebruikte.

Zelfdoding (suicide)

Maatschappelijke gevolgen van suicide: 1 suicide treft 135 personen
Dit is een risicofactor voor

- Suïcidaal gedrag (kopieergedrag)
- Mentale klachten (depressie, afhankelijkheidsproblematiek en posttraumatische stress bij exposure)

SUÏCIDES

AGENTSCHAP ZORG EN GEZONDHEID (2022)

- 970 suïcides in 2020
- ≈ 3 mensen per dag
- 29% lager dan in 2000 en vrijwel gelijk aan 2019

SUÏCIDEPOGINGEN: 25 PER DAG

IPEO / KIPEO (2020)

- 9181 pogingen tot zelfdoding in Vlaanderen
- ≈ 25 suïcidepogingen per dag.
- 6% lager dan in 2019

Het **Vlaams/Belgisch suïdecijfer** ligt **1,5 keer hoger dan het gemiddelde** binnen de **Europese Unie**

Er zijn in Vlaanderen nog steeds ongeveer 3 personen per dag die overlijden en 25 personen die een poging ondernemen en nog veel meer personen met gedachten aan suïcide. Hieruit kunnen we concluderen dat preventie noodzakelijk blijft. We bekijken samen met het SaRA-netwerk, die een werkgroep heeft **zorgpad suïcide** hoe we actie kunnen ondernemen om praten over zelfdoding **uit de taboesfeer** te trekken en preventief te kunnen werken door zorg en hulpverleners **te leren om het gesprek te aan te gaan** over suïcide.

2. (Sociaal)- Economische ontwikkelingen

Inkomens

Fiscaal inkomen

Fiscale gegevens bieden een indicatie van het inkomen dat personen ter beschikking hebben en maken een inschatting mogelijk van wie er potentieel met armoede wordt geconfronteerd. Deze statistiek vertrekt van het netto belastbaar inkomen op basis van de personenbelastingen. Inkomsten die niet worden belast, worden met andere woorden niet meegenomen in deze indicator. De meest recente gegevens dateren van 2019. Dit komt omdat de data gebaseerd zijn op het inkomstenjaar (het jaar waarop de inkomsten werden verworven), dat voorafgaat aan het aanslagjaar (het jaar waarop de belasting verschuldigd is). Dit maakt dat er enige vertraging zit op deze data.

Tabel 1 geeft het gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner en per gewijzigde verbruikseenheid weer. Deze tweede indicator heeft als voordeel dat ze corrigeert voor gezinssamenstelling: voor deze indicator wordt per gezin aan één volwassene een gewicht van 1 toegekend, aan de andere gezinsleden ouder dan 14 jaar een gewicht van 0.5 en aan de kinderen van 13 jaar of jonger een gewicht van 0.3. Op die manier wordt voorkomen dat de aanwezigheid van meer kinderen in het gezin, die zelf nog geen inkomen binnenbrengen, het gemiddeld inkomen disproportioneel naar omlaag trekt. Mediaan en welvaartsindex worden in deze tabel niet getoond, omdat meer dan 2 gebieden werden geselecteerd. In dat geval worden totalen van de indicatoren getoond, en mediaan of welvaartsindex kunnen niet worden samengenomen.

Het gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner van de gekozen gebieden samen bedraagt 22.268 euro. Het gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid voor de gekozen gebieden bedraagt 33.601 euro.

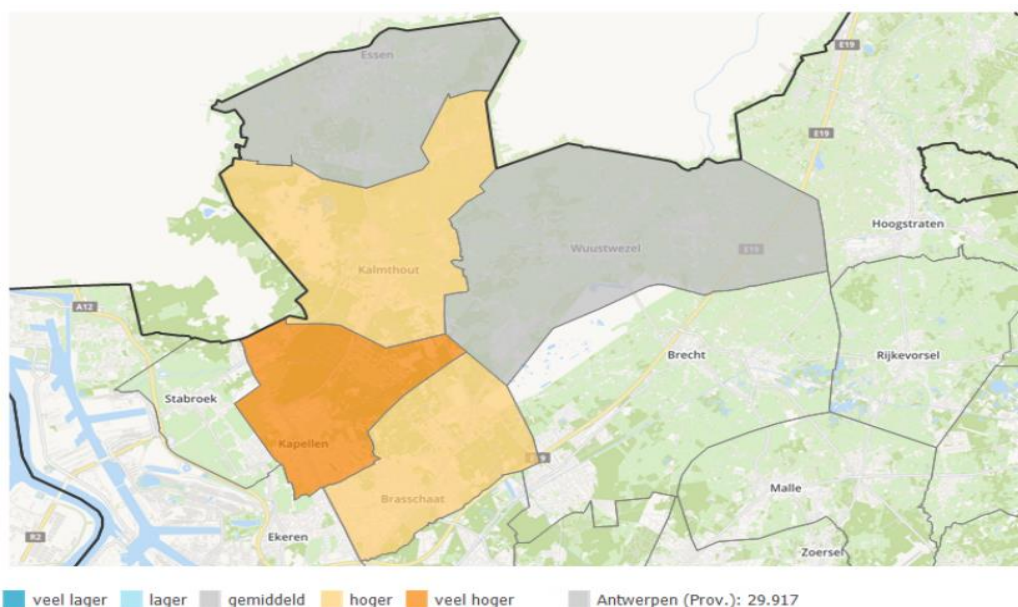
Tabel 1 | Fiscaal inkomen (2019) gemeenten

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner	22.268	20.007	20.459
gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid	33.601	29.917	30.504

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

Kaart 1 geeft de z-score van het gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid weer in de gekozen gebieden, waarbij kan worden vergeleken met de omliggende gebieden. De z-score is een gestandaardiseerde maat die aangeeft hoeveel de waarde van het gekozen gebied afwijkt van het gemiddelde van het vergelijkingsgebied. De blauw getinte gemeenten zijn die gebieden die eerder laag scores in vergelijking met de waarden van het vergelijkingsgebied. Oranje getinte gemeenten scoren boven dit gemiddelde.

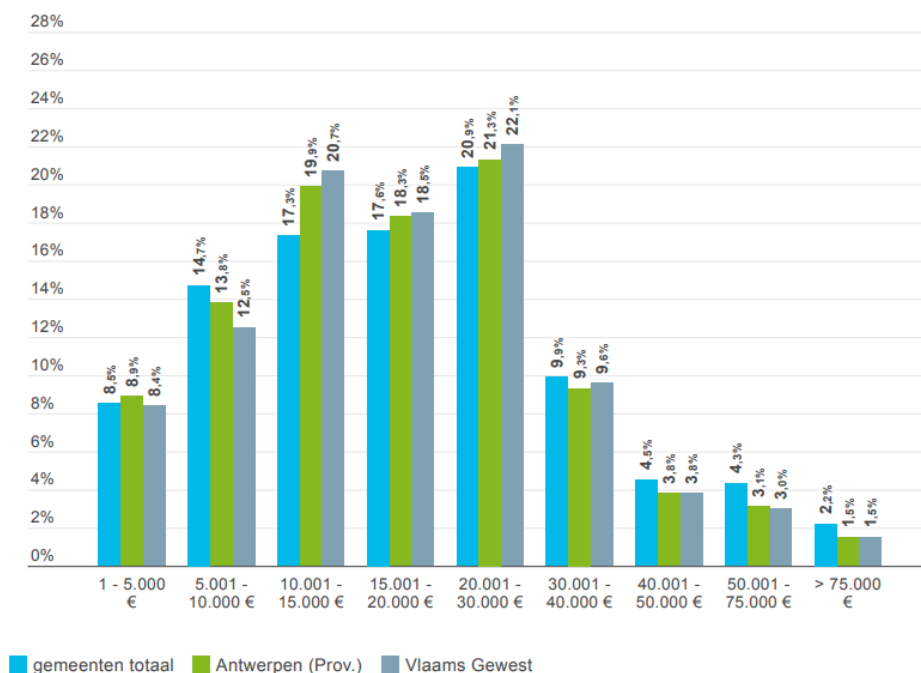
Kaart 1 | Gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid, z-scores (2019)

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

Tot slot tonen we het aandeel belastingplichtigen per inkomensklasse. De 0-inkomens worden hier niet bij getoond, omdat deze niet enkel lage inkomens omvatten. Zo zijn werknemers en gepensioneerden van sommige internationale organisaties (bv. ambtenaren van de EU of de NAVO) vrijgesteld van het betalen van belastingen, en moeten ook job- of doctoraatsstudenten een aangifte invullen ook al worden zij niet belast. De 0-inkomens zijn in dit geval dus geen goede indicator. Grafiek 1 biedt een overzicht voor de gekozen gebieden samen

Grafiek 1: Belastingplichtigen per inkomensklasse (t.o.v. belastingplichtigen)(2019)

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

Wat opvalt is dat **de laagste inkomensklassen** in onze regio **boven het gemiddelde** van de provincie Antwerpen en Vlaanderen uitkomen (14,7% t.o.v. 13,8% en 12,5%). Dit moet verder worden onderzocht per gemeente en/of op wijkniveau.

Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

De **verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering** maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Omdat de tegemoetkoming voor verschillende groepen automatisch verkregen wordt, is het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming, en de personen die daarvan ten laste vallen, dus een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen.

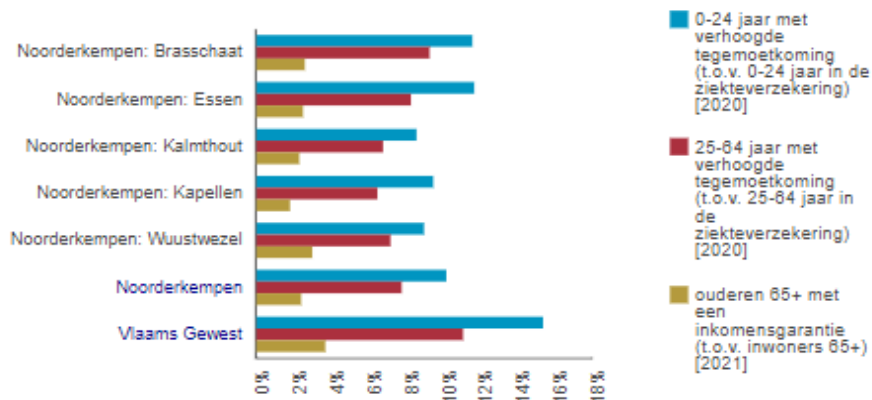
Bij de oudere bevolking is dit minder het geval omdat het netto belastbaar inkomen bij 65-plussers niet altijd goed overeenkomt met het reëel beschikbaar inkomen (er wordt geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen). Voor de oudere leeftijdsgroep tonen we hier de **inkomensgarantie voor ouderen (IGO)**, een uitkering die toegekend wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken.

10,2% van de kinderen en jongeren (0-24 jaar) in de **ELZ Noorderkempem** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit betekent dat dit kinderen en jongeren zijn die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Het aandeel in **ELZ Noorderkempem** is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

7,8% van de bevolking van 25-64 jaar in **ELZ Noorderkempem** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Tot slot ontvangt **2,4%** van de ouderen (65+) een inkomensgarantie voor ouderen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Grafiek 13 | Verhoogde tegemoetkoming bij 0-64-jarigen en IGO bij 65-plussers, % t.o.v. leeftijdsgroep

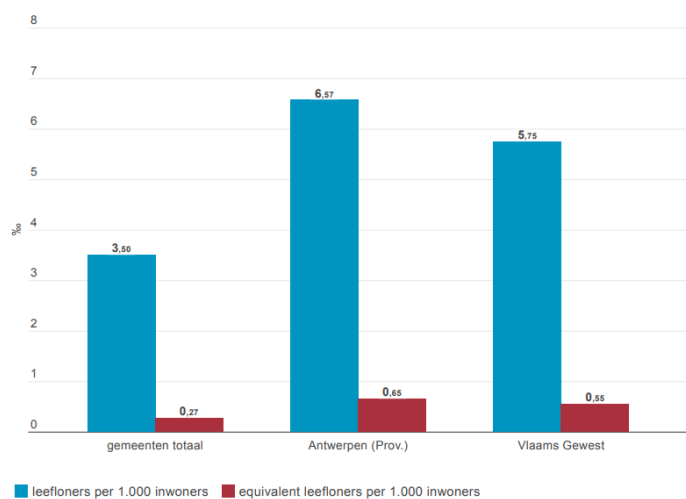
Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be, Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be

(Equivalent) leefloon

Het leefloon is een minimuminkomen voor wie niet over toereikende bestaansmiddelen beschikt. Het equivalent leefloon geeft financiële steun aan personen die geen recht hebben op een leefloon, maar die in België verblijven en zich in een vergelijkbare (nood)situatie bevinden. Het equivalent leefloon wordt voornamelijk toegekend aan niet-Belgen in het vreemdelingenregister. Zowel het leefloon als het equivalent leefloon worden uitbetaald door het OCMW. Omdat deze tegemoetkomingen enkel worden toegekend aan personen die niet over andere bestaansmiddelen beschikken, en de bedragen een minimum bieden dat nodig is om te overleven, bespreken we het (equivalent) leefloon als een indicatie voor armoede.

Grafiek 4 geeft het aandeel rechthebbenden op een leefloon en op een equivalent leefloon weer per 1.000 inwoners. Het gaat om de rechthebbenden voor alle gekozen gebieden samen. Er zijn 439 rechthebbenden op een leefloon, dit is 3,50 op 1.000 inwoners. Er zijn 34 rechthebbenden op een equivalent leefloon, dit is 0,27 op 1.000 inwoners.

Grafiek 4 | Rechthebbenden van een leefloon en equivalent leefloon (per 1.000 inwoners) (2021)

Bron: POD Maatschappelijke integratie | provincies.incijfers.be

Socio-economische positie

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkemp** heeft **42,3%** van de bevolking een job (werkend), **1,4%** van de bevolking is werkzoekend met een RVA-uitkering en **44,4%** van de bevolking is niet beroepsactief. **11,8%** van de bevolking in de ELZ is niet gekend bij de Belgische sociale zekerheid.

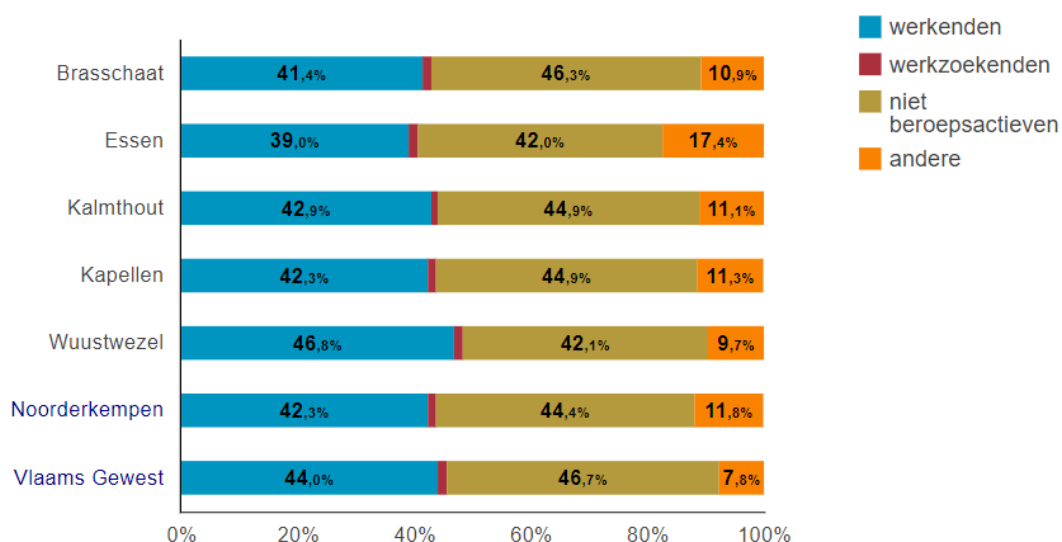
Tabel 7 | Socio-economische positie, aantal (2019)

	werkenden	werkzoekend en - beroepsactieven	niet - beroepsactieven	andere socio- economische positie
Brasschaat	15.705	572	17.566	4.119
Essen	7.427	312	8.000	3.309
Kalmthout	8.018	212	8.401	2.075
Kapellen	11.507	393	12.222	3.078
Wuustwezel	9.801	307	8.817	2.038
Noorderkemp en	52.458	1.796	55.006	14.619
Vlaams Gewest	2.900.826	104.170	3.076.860	512.965

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in de **ELZ Noorderkemp** een **kleiner** aandeel werkenden, een **ongeveer even groot** aandeel werkzoekenden, een **kleiner** aandeel niet- beroepsactieven en een **groter** aandeel 'anderen'.

Grafiek 7: Socio-economische positie, % t.o.v. alle inwoners (2019)

Om zicht te krijgen op de samenstelling van de groep niet-beroepsactieven, wordt deze groep hieronder verder bekeken in detail.

De twee grootste groepen binnen de groep niet-beroepsactieven zijn de (brug)gepensioneerden en de kinderen die recht hebben op kinderbijslag.

In **ELZ Noorderkempen** is **19,6%** van de bevolking (brug)gepensioneerd. **22,5%** van de bevolking is een rechtgevend kind voor kinderbijslag.

Tabel 8: Detail van de niet-beroepsactieven, % t.o.v. alle inwoners (2019)

	in volledige loopbaan onderbreking	vrijgestelde werkzoekenden	personen met leefloon / financiële hulp	(brug) gepensioneerden	rechtgevende kinderen voor kinderbijslag	volledige arbeids ongeschikten	personen met tegemoetkoming aan personen met een handicap
Brasschaat	0,1	0,3	0,3	22,0	21,7	1,4	0,5
Essen	0,1	0,2	0,3	16,7	22,9	1,2	0,5
Kalmthout	0,1	0,2	0,3	19,4	23,5	1,0	0,4
Kapellen	0,1	0,3	0,2	20,9	22,0	1,0	0,4
Wuustwezel	0,1	0,2	0,2	16,6	23,0	1,4	0,4
Noorderkempen	0,1	0,2	0,3	19,6	22,5	1,2	0,4
Vlaams Gewest	0,1	0,4	0,5	20,2	22,9	2,0	0,5

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

In **Brasschaat** is het **% (brug)gepensioneerden hoger** dan in Vlaanderen (22% tov 20,2), ook Kapellen scoort iets hoger (20,9%). **Essen en Wuustwezel** zitten dan weer **veel lager dan het Vlaams Gewest**. **Wuustwezel (23%) en Kalmthout (23,5%)** hebben een **hoger aantal rechtgevende kinderen** voor kinderbijslag.

Werkzoekenden zonder werk

Om de groep van de werkzoekenden meer in detail te beschrijven, gebruiken we verder de gegevens van de VDAB. Deze omvatten alle werkzoekenden zonder werk (WZW), een groep die ruimer gedefinieerd is dan de groep werkzoekenden zoals hoger beschreven door de KSZ. Zo zijn bijvoorbeeld werkzoekenden zonder werk die geen werkloosheidsuitkering krijgen wel opgenomen in de VDAB-cijfers.

Tabel 9 geeft de cijfers voor het totaal van de werklozen en voor de jongere werklozen apart.

Op 1/1/2022 waren er in het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen 2.630** werkzoekenden zonder werk. Dit is **3,6%** van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar). Het aandeel WZW ligt in het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen lager** dan in het **Vlaams Gewest (4,3%)**.

Er waren op 1/1/2022 **330** jonge WZW. Berekend t.o.v. de leeftijdsgroep 18-24 jaar is dit **3,4%**. Het aandeel jonge WZW ligt daarmee in het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen lager** dan in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 9 | Werkzoekenden zonder werk, aantal en % t.o.v. leeftijdsgroep (2022)

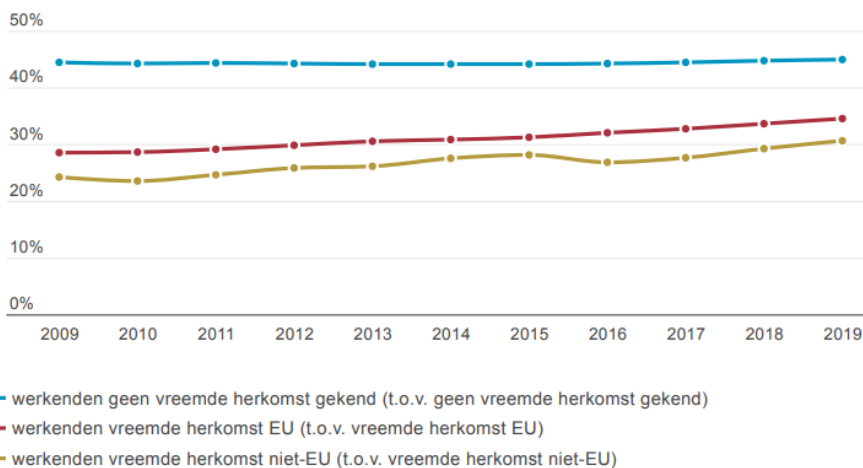
	<u>WZW</u> <u>[aantal]</u>	<u>WZW</u> <u>(t.o.v.</u> <u>inwoners</u> <u>18- 64</u> <u>jaar)</u> <u>[%]</u>	<u>WZW 18-</u> <u>24</u> <u>jaar</u> <u>[aantal]</u>	<u>WZW 18-</u> <u>24</u> <u>jaar</u> <u>(t.o.v.</u> <u>inwoners</u> <u>18- 24</u> <u>jaar)</u> <u>[%]</u>
Brasschaat	867	4,0	111	3,9
Essen	407	3,5	49	3,2
Kalmthout	336	3,0	33	2,2
Kapellen	582	3,6	79	3,7
Wuustwezel	438	3,3	58	3,3
Noorderkem pen	2.630	3,6	330	3,4
Vlaams Gewest	173.234	4,3	24.263	4,7

Bron: VDAB en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het aandeel WZW is in Brasschaat het hoogst (4%), t.o.v. gemiddeld 3,6% in de Noorderkempen. Voor wat de jonge werkzoekenden zonder werk betreft: Brasschaat (3,9%) en Kapellen (3,7%) zitten ook hier boven het gemiddelde van de regio Noorderkempen, het gemiddelde voor Kalmthout is beduidend lager (2,2%).

Werkenden en herkomst

Grafiek 15 geeft voor de gekozen gebieden de evolutie weer van het aandeel werkende bevolking, naar herkomst.

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

Kansarmoede en herkomst

In dit hoofdstuk bekijken we onder de noemer kansarmoede de personen die een leefloon/financiële hulp ontvangen. Deze groep van mensen behoort in de indeling van de kruispuntbank tot de niet beroeps-actieve bevolking. Dat zijn mensen die zich niet aanbieden op de arbeidsmarkt, maar wel een uitkering ontvangen vanuit de Belgische Sociale Zekerheid.

Tabel 18 toont het percentage leefloners binnen de groep van inwoners met een (niet-)vreemde herkomst (2019)

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
geen vreemde herkomst gekend	0,1	0,2	0,2
vreemde herkomst gekend EU	0,2	0,4	0,4
vreemde herkomst gekend niet-EU	2,4	2,7	2,8

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

In de gekozen gebieden zien we dat binnen de bevolkingsgroep zonder vreemde herkomst het aandeel leefloners 0,1% bedraagt. Binnen de groep van mensen met een vreemde EU-herkomst geldt dit voor 0,2% en binnen de groep van inwoners met een vreemde niet-EU herkomst is het aandeel leefloners 2,4%. Deze cijfers zitten **onder het gemiddelde van het Vlaamse gewest**.

Kansarmoede-index Kind en Gezin

De kansarmoede-index van Kind en Gezin is een inschatting van het aandeel kinderen van 0 tot 3 jaar dat opgroeit in een kansarm gezin. Omdat het om kleine aantallen gaat, neemt Kind en Gezin hiervoor een gemiddelde over drie jaar. De kansarmoede wordt ingeschat door de regioverpleegkundigen tijdens de contacten bij gezinnen aan huis. Een gezin dat op minstens drie van de onderstaande criteria scoort, wordt daarbij beschouwd als kansarm:

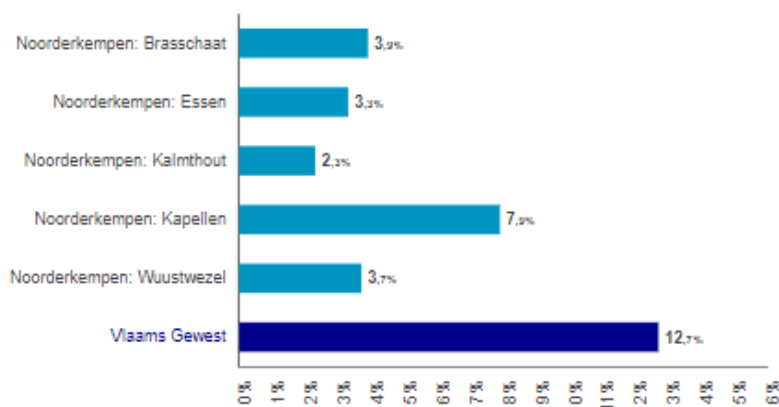
- *het maandinkomen van een gezin
- *de arbeidssituatie van de ouders
- *de opleiding van de ouders
- *de huisvesting
- *de ontwikkeling van de kinderen

*de gezondheid

De kansarmoede-index van Kind en Gezin bedraagt **12,7** voor het **Vlaams Gewest**. De waarden voor de gemeenten van de **ELZ Noorderkempen** variëren van **2,3** in **Kalmthout** tot **7,9** in **Kapellen**. Ten opzichte van de rest van onze ELZ is het een hoog cijfer in Kapellen. We hebben navraag gedaan bij het team van K&G rond deze cijfers. De Kansarmoede (KA) criteria worden binnen de eerste 3 maanden na geboorte (of na inwijking als er nog niet eerder gescreend werd) "gescreend", deze screening wordt naderhand niet meer geherevalueerd of aangepast. Er wordt al jaren via "ondersteuningslijsten" gewerkt aan de registraties die onvolledig zouden zijn, dit is ook zo voor de KA criteria. Elk jaar wordt er extra aandacht besteed aan het vervolledigen van de onvolledige KA registraties omdat eind mei/juni de definitieve cijfers getrokken worden voor publicatie/communicatie. Er zijn dus heel wat inspanningen om de registraties/screening voor elk kinddossier uit te voeren.

Kapellen scoort niet afwijkend wat het percentage huisbezoeken betreft, dit ligt in de Noorderkempen voor alle gemeenten min of meer in hetzelfde percentage. Kapellen heeft een **asielcentrum**, als we de geboorten/kindjes niet meetellen (de baby's, kinderen zijn gedomicilieerd op het adres van het asielcentrum en tellen dus mee) komt het percentage op 6,4% (tov 7,9%). Het aantal geboorten speelt ook een rol, zo heeft Kapellen tov bijv. Brasschaat minder geboorten waardoor de kinderen met KA iets "zwaarder" doorwegen. Kapellen heeft gemiddeld 250 geboorten/jaar waarvan gemiddeld **20 kinderen kansarm** zijn volgens de registraties (KA cijfer wordt steeds berekend met een gemiddelde van drie jaren), vooral met afkomst uit ex Oostblok, Afrika en Azië. Er is ook een uitstroom van kwetsbare gezinnen uit de stedelijke regio's naar de Noorderkempen, Kapellen leunt iets "sterker" aan bij de stad (Ekeren, Merksem).

Grafiek 14 | Kansarmoede-index Kind en Gezin (2021)

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

Betalingsmoeilijkheden

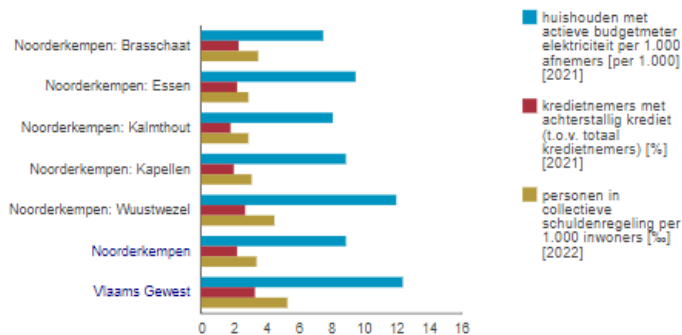
Mensen met beperkte financiële middelen hebben vaak te kampen met betalingsproblemen. Drie soorten betalingsproblemen worden van naderbij bekeken:

- het aandeel huishoudens met een actieve budgetmeter voor elektriciteit
- het aandeel kredietnemers met minstens één achterstallig krediet
- het aandeel personen dat zich in een collectieve schuldenregeling bevindt

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** hebben **8,9** per 1.000 huishoudens een actieve budgetmeter voor elektriciteit. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**. **2,2%** van de kredietnemers heeft

minstens 1 achterstallig krediet. Dit aandeel is **lager** dan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**. Per 1.000 inwoners hebben **3,4** personen een collectieve schuldenregeling. Dit is **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Grafiek 15 | Betalingsproblemen

Bron: Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt (VREG) | provincies.incijfers.be, Nationale Bank van België - Centrale voor kredieten aan particulieren | provincies.incijfers.be

Risicokenmerken van leerlingen

In het kader van gelijke onderwijskansen worden een aantal kenmerken van de sociaaleconomische status van leerlingen bijgehouden. Het betreft lage opleiding van de moeder, thuistaal niet-Nederlands en het krijgen van een schooltoelage. Leerlingen met deze SES-kenmerken hebben een hoger risico op vroegtijdige schooluitval (verlaten van het onderwijs zonder diploma). Het zijn daardoor risicokenmerken voor kansarmoede. We bekijken deze gegevens voor zowel het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs. Het gaat hier telkens over de leerlingen die in de gemeente wonen, onafhankelijk in welke gemeente ze naar school gaan.

Naast de SES-kenmerken bekijken we ook de vroegtijdige schoolverlaters, dat zijn jongeren die zonder diploma het secundair onderwijs verlaten en geen verdere opleiding meer volgen, althans in het onderwijs dat valt onder de Vlaamse Gemeenschap, én in het jaar dat volgt op het verlaten van het onderwijs.

Risicokenmerken gewoon basisonderwijs

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** wonen **12.336** kinderen die gewoon basisonderwijs volgen. Dit is inclusief het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten. Voor de risico-indicatoren wordt dit Franstalig onderwijs niet meegenomen. **11,6%** van de leerlingen in het gewoon basisonderwijs heeft een laag opgeleide moeder. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

29,1% van de kinderen gewoon basisonderwijs ontvangt een schooltoelage. Dit aandeel is in **ELZ Noorderkempen** **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**. **8,7%** van de kinderen gewoon basisonderwijs spreekt thuis een andere taal dan het Nederlands. Dit aandeel ligt **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

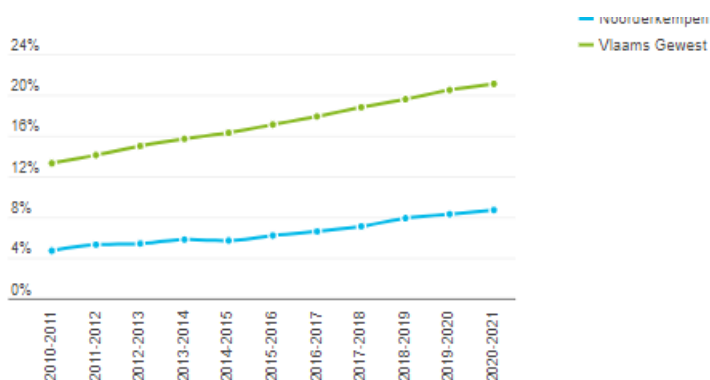
Tabel 11 | Risicokenmerken leerlingen basisonderwijs naar woonplaats, aantal en % t.o.v. lln. BO (2020-2021)

	<u>leerlingen gewoon basisonderwijs [aantal]</u>	<u>leerlingen basisonderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. lIn. BO) [%]</u>	<u>leerlingen basisonderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. lIn. BO) [%]</u>	<u>leerlingen basisonderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lIn. BO) [%]</u>
Brasschaat	3.558	9,9	27,8	11,0
Essen	2.058	16,7	35,8	6,9
Kalmthout	1.962	9,0	27,3	6,9
Kapellen	2.611	10,2	26,3	9,4
Wuustwezel	2.147	13,3	29,6	7,2
Noorderkempen	12.336	11,6	29,1	8,7
Vlaams Gewest	659.653	19,9	38,3	21,1

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Grafiek 8 | Evolutie leerlingen gewoon basisonderwijs met thuistaal niet-Nederlands naar woonplaats, % t.o.v. lIn. gewoon BO (2011-2021)

In grafiek 8 wordt de evolutie getoond van het aandeel kinderen gewoon basisonderwijs dat een andere thuistaal heeft dan het Nederlands. Het aandeel kinderen basisonderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de **ELZ Noorderkempen** van **4,7%** in 2011 naar **8,7%** in 2021. De evolutie in het **Vlaams Gewest** is ook stijgend.

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Risicokenmerken gewoon secundair onderwijs

In het werkingsgebied van de ELZ wonen **8.121** leerlingen die gewoon secundair onderwijs volgen. De risicokenmerken worden berekend voor de leerlingen in het gewoon secundair onderwijs, inclusief het gewoon deeltijds beroepsonderwijs, maar zonder de leerlingen in het Franstalig onderwijs in Vlaanderen (in de faciliteitengemeenten).

14,5% van die leerlingen heeft een laag opgeleide moeder. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**. **32,4%** van de leerlingen

gewoon secundair onderwijs ontvangt een schooltoelage. Dit aandeel is in de **ELZ Noorderkempen lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest. 7,6%** van de leerlingen gewoon secundair onderwijs gebruikt als thuistaal een andere taal dan het Nederlands. Dit aandeel ligt **lager** dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest.

Tabel 12 | Risicokenmerken leerlingen secundair onderwijs naar woonplaats, aantal en % t.o.v. ln. SO

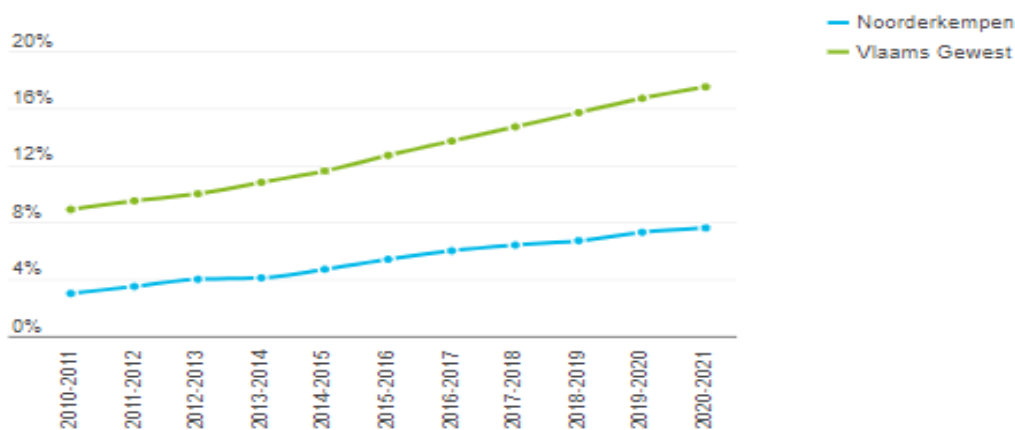
	leerlingen gewoon voltijds SO [aantal]	leerlingen secundair onderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. ln. SO) [%]	leerlingen secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. ln. SO) [%]	leerlingen secundair onderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. ln. SO) [%]
Brasschaat	2.383	12,8	32,3	9,7
Essen	1.241	16,9	36,5	5,0
Kalmthout	1.254	12,3	29,8	6,2
Kapellen	1.890	16,2	30,9	10,0
Wuustwezel	1.353	15,1	33,6	4,2
Noorderkempen	8.121	14,5	32,4	7,6
Vlaams Gewest	423.106	22,2	40,2	17,5

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

In grafiek 9 wordt de evolutie getoond van het aandeel kinderen gewoon secundair onderwijs dat een andere thuistaal heeft dan het Nederlands.

Het aandeel kinderen secundair onderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de **ELZ Noorderkempen** van **3,0%** in 2011 naar **7,6%** in 2021. De evolutie in het **Vlaams Gewest** is ook stijgend.

Grafiek 9 | Evolutie leerlingen secundair onderwijs met thuistaal niet-Nederlands naar woonplaats, t.o.v. ln. SO (2011-2021)

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Vroegtijdige schoolverlaters

Een vroegtijdige schoolverlater (VSV) wordt gedefinieerd als een leerling die niet langer leerplichtig is en die een regulier kwalificerend traject van het Vlaams secundair onderwijs verlaat zonder kwalificatie met beroepsfinaliteit, dan wel

een finaliteit doorstroom hoger onderwijs. Een vroegtijdige schoolverlater verlaat dus het Vlaams secundair onderwijs zonder een diploma te behalen.

Het aandeel wordt berekend als de verhouding tussen het aantal vroegtijdige schoolverlaters op de som van de vroegtijdige schoolverlaters en de gekwalificeerde schoolverlaters.

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** waren er **107** vroegtijdige schoolverlaters in 2019- 2020. Dit betekent dat **8,5%** van de schoolverlaters geen diploma of getuigschrift behaalt. Dit aandeel is **lager** dan het aandeel in het **Vlaams Gewest. Essen** heeft een **hoger % vroegtijdige schoolverlaters** dan het **Vlaams Gewest**.

Tabel 13 | Vroegtijdige schoolverlaters, aantal en % t.o.v. alle schoolverlaters (2019-2020)

	vroegtijdige schoolverlaters [aantal]	vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) [%]
Brasschaat	31	8,3
Essen	16	9,3
Kalmthout	17	8,7
Kapellen	23	8,0
Wuustwezel	20	8,5
Noorderkempen	107	8,5
Vlaams Gewest	5.665	9,1

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Voor een aantal demografische en socio-economische gegevens kunnen we geen afdoende verklaring vinden, deze zullen we binnen de ELZ Noorderkempen verder onderzoeken:

*In Brasschaat bestaat de populatie uit 20% alleenstaanden (16% in Noorderkempen - 17% in Vlaams Gewest)

*Het % laagste en hoogste inkomensklassen ligt in onze regio hoger dan in Vlaanderen. Vooral bij de laagste inkomensklassen is het interessant om na te gaan in welke wijken deze personen zich bevinden.

*Essen heeft 9,4 % vroegtijdige schoolverlaters (8,5% in Noorderkempen – 9,1% Vlaams Gewest)

In deze paragraaf (uit masterproef van Joni Van Damme, Universiteit Antwerpen) worden de voornaamste resultaten uit de Provinciale Omgevingsanalyse van Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie (2019) weergegeven. Omdat dit een provinciale analyse betreft, worden enkel de cijfers weergegeven van de indicatoren waarop deze vijf gemeenten op provinciaal niveau uitschieters vertonen en daarmee opmerkelijk zijn. Personen die buiten het stadscentrum wonen, blijken een groter risico te kennen op onderbescherming (Steenssens et al., 2007). Volgens de VRIND-classificatie worden de gemeenten Essen en Wuustwezel als plattelandsgedebied beschouwd en de andere gemeenten (Brasschaat, Kapellen en Kalmthout) als overgangsgebied tussen stad en platteland. Verder worden de gemeenten 20 ingedeeld op basis van het gemiddelde fiscaal inkomen per bewoner. Essen is met een gemiddeld fiscaal inkomen van €17.943 per bewoner bij de laagste van de provincie. Kapellen en Brasschaat zijn dan weer bij de hoogste van de provincie met een gemiddeld fiscaal inkomen van om en bij de €22.500 (Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie, 2019). Indien Nederlanders niet worden meegerekend, kennen deze vijf gemeenten een percentage van minder dan 10% inwoners van buitenlandse herkomst. Indien men Nederlanders wel meerekent, telt Essen een percentage van 34% inwoners van buitenlandse herkomst. Verder is de

herkomstkloof in de werkzaamheidsgraad het hoogst in Kapellen. Daarnaast is ook het aandeel geboortes in kansarme gezinnen waarvan de moeder niet de Belgische nationaliteit heeft in Kapellen bij de hoogste van de provincie (Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie, 2019). Dit is wellicht te verklaren door de vestiging van het opvangcentrum voor asielzoekers in Kapellen. Grote huishoudens kennen een groter risico op onderbescherming (Steenkens et al., 2007). De gemiddelde huishoudensgrootte is het grootst in Wuustwezel met een gemiddelde van 2,63 gezinsleden per huishouden. Verder kennen de gemeenten Brasschaat, Kapellen en Kalmthout een zeer hoge afhankelijkheidsratio. Dit is de verhouding tussen personen op beroepsactieve leeftijd en 65-plussers. In deze drie gemeenten ligt deze afhankelijkheidsratio om en bij de 76%, terwijl deze ratio voor Wuustwezel slechts 65% bedraagt en daarmee bij de laagste van de provincie is. Daarnaast is 30% van de inwoners van Brasschaat 60-plusser, wat een belangrijke indicator is voor het toekomstige verloop van de vergrijzing (Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie, 2019). De indicator die men gebruikt om betaalbaar wonen in kaart te brengen is de woonquote, die de verhouding weergeeft van de uitgaven voor huur of afbetaling van een woonlening tot het totale besteedbare budget van huishoudens. Als norm wordt gesteld dat een woonquote van 30% maximaal is. In de gemeenten Essen en Wuustwezel besteden respectievelijk 72% en 63% van de huishoudens meer dan 30% van het totale besteedbare budget aan wonen (Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie, 2019). Verder worden de gemeenten ingedeeld op basis van acht armoede-indicatoren. Essen scoorde op twee van deze indicatoren boven het Vlaamse gemiddelde, namelijk: 'aantal laaggeschoolde langdurig werklozen' en 'aantal inwoners van buitenlandse herkomst'. Wuustwezel en Kalmthout scoorden elk op één van deze indicatoren boven het Vlaamse gemiddelde. Voor Wuustwezel was dit de indicator 'aantal laaggeschoolde langdurig werklozen' en voor Kapellen 'aantal inwoners van buitenlandse herkomst'. De overige twee gemeenten (Brasschaat en Kapellen) scoorden op alle indicatoren onder het Vlaamse gemiddelde (Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie, 2019).

Het op te starten **samenwerkingsverband GBO** zal hier ook aandacht aan besteden. Onze regio heeft 'alleenstaanden met of zonder kinderlast' als doelgroep gekozen. Met de energiecrisis zien we deze groep aangroeien en zullen onze acties daar ook mede op gericht zijn.

3. Sociaal cultureel

Met sociaal-culturele ontwikkelingen bedoelen we sociale en culturele normen, zoals levensstijl, sociale trends en gedrag. Het is nuttig om ook met deze factoren rekening te houden bij de ontwikkeling van een beleids- en actieplan; zodat deze niet in strijd zijn met de normen, waarden en trends.

Informele zorg

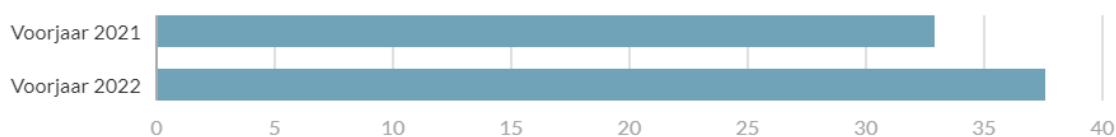
Bijna 4 op 10 zorgen minstens maandelijks voor familielid, vriend of buur. **38%** van de bevolking in het **Vlaams Gewest** van 18 jaar en ouder gaf in het voorjaar van 2022 aan **minstens maandelijks informele zorg** te verlenen. Het gaat om hulp of zorg voor een ziek, gehandicapt of bejaard familielid, kennis of buur. Bij **33%** van de bevolking gebeurde dat **minstens 1 keer per jaar maar minder dan maandelijks**. De resterende 25% zorgde in het jaar voor de bevraging niet voor iemand.

In vergelijking met het voorjaar van 2021 is het aandeel van de bevolking dat minstens maandelijks informele zorg biedt toegenomen van 33% in 2021 tot 38% in 2022. Vergelijkbare cijfers over informele zorg voor de periode vóór 2021 zijn niet beschikbaar.

Minstens maandelijks informele zorg verleend door bevolking van 18 jaar en ouder

Vlaams Gewest, 2021 en 2022, in %

Blauwe staven wijzen op statistisch significante verschillen

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Zie: 'Meer info over definities en bronnen'.

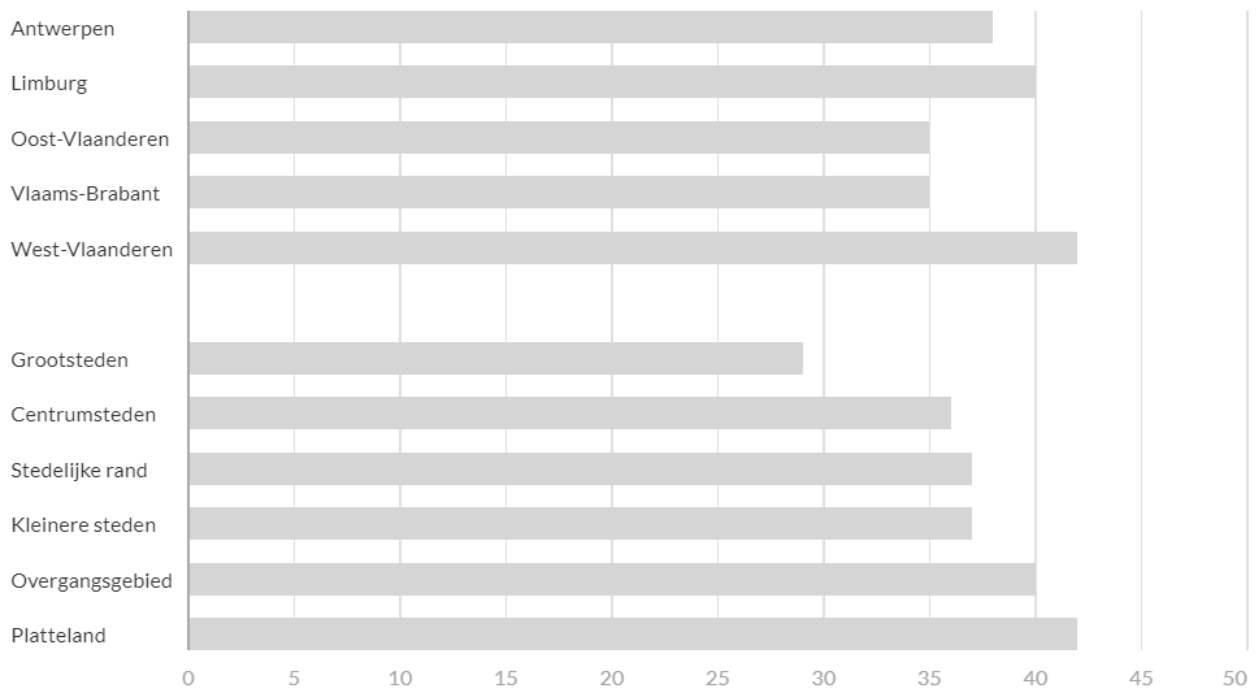
Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Intensieve informele zorg wordt het vaakst verleend door 50- tot 64-jarigen. Naar achtergrondkenmerken waren in het voorjaar 2022 weinig betekenisvolle verschillen op vlak van het geven van intensieve informele zorg. Er is enkel een verschil naar leeftijd. De **leeftijdsgroep van 50 tot 64 jaar** haalt het **hoogste percentage (49%)**. Bij de 2 leeftijdsgroepen jonger dan 50 jaar ligt dat aandeel het laagst (respectievelijk 32% en 30%).

Zoals je kan zien in onderstaande grafiek wordt er **op het platteland en overgangsgebied meer informele zorg** verleend dan in groot-en centrumsteden. Gezien onze regio bestaat uit overgangsgebied en platteland, gaan we ervan uit dat de informele zorg in onze regio groter is, in vergelijking met het Vlaamse Gewest. Daarom zijn we 2022 gestart met allerlei **acties rond mantelzorg** en zullen we dit in 2023 ook verder doen.

Minstens maandelijks informele zorg verleend door bevolking van 18 jaar en ouder naar woonplaats Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

Blauwe staven wijzen op statistisch significante verschillen

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Zie: 'Meer info over definities en bronnen'.

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Sociaal contact

Ouderen hebben **vaker contact met burens**, jongeren vaker met vrienden. Gezien wij in onze eerstelijnszone met een **grotere ouderenpopulatie** zitten, lijkt het belangrijk om volgend jaar verder in te zetten op **zorgzame buurten**. We hebben hier een actieve werkgroep buurtzorg en enkele projecten zorgzame buurten lopen in Essen met de **'Zorgfoon'**, in Kalmthout met **'Zorgzaam Achterbroek'**, met de proeftuinen van de **doorverwijskaartjes**,...

Minstens wekelijks sociaal contact bij bevolking van 18 jaar en ouder naar achtergrondkenmerken

Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

Blauwe staven wijzen op statistisch significante verschillen

	Met familie	Met vrienden of kennissen	Met buren
Man	46	38	56
Vrouw	49	38	51
18-34 jaar	46	49	38
35-49 jaar	48	35	52
50-64 jaar	46	31	54
65 jaar en ouder	49	37	69
Woont alleen	43	41	53
Woont met partner zonder kinderen	49	34	62
Woont met partner en kind(eren)	52	34	52
Woont niet met partner wel met kind(eren)	48	44	53
Woont bij ouders	42	41	42
Ander	38	53	28
Laaggeschoold	44	32	61
Middengeschoold	45	36	53
Hooggeschoold	53	44	48

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Zie: 'Meer info over definities en bronnen'.

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Vertrouwen in de medemens bij bevolking van 18 jaar en ouder

Vlaams Gewest, 2021 en 2022, in %

Blauwe staven wijzen op statistisch significante verschillen

	Meeste mensen te vertrouwen	Meeste mensen eerlijk	Meeste mensen behulpzaam
Voorjaar 2021	59	59	45
Voorjaar 2022	52	59	40

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Zie: 'Meer info over definities en bronnen'.

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Vertrouwen in de medemens bij bevolking van 18 jaar en ouder naar achtergrondkenmerken
 Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

Blauwe staven wijzen op statistisch significante verschillen

	Meeste mensen te vertrouwen	Meeste mensen eerlijk	Meeste mensen behulpzaam
Man	51	57	38
Vrouw	53	60	41
18-34 jaar	48	54	29
35-49 jaar	56	60	39
50-64 jaar	55	63	43
65 jaar en ouder	51	58	48
Woont alleen	44	51	35
Woont met partner zonder kinderen	53	61	43
Woont met partner en kind(eren)	60	65	43
Woont niet met partner wel met kind(eren)	60	59	49
Woont bij ouders	40	41	13
Ander	44	51	31
Laaggeschoold	41	48	39
Middengeschoold	48	54	35
Hooggeschoold	64	70	44

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Zie: 'Meer info over definities en bronnen'.

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

4. Technologische ontwikkelingen

Globaal medisch dossier bij een huisartsenpraktijk (bron provincie in cijfers)
 Het % rechthebbenden in de ziekteverzekering met een **globaal medisch dossier (GMD)** bij een huisartsenpraktijk is voor **Vlaanderen 82,2%** en voor de provincie Antwerpen 78,8%. **Brasschaat en Kapellen** scoren het laagst; respectievelijk **76,8% en 77%** dus **sterk onder het Vlaams gemiddelde**. **Kalmthout** volgt met **81,7%**, **Essen 82,8%** en **Wuustwezel 84,6%**.

Digitalisering

*Online aankopen: het niveau van het gezinsinkomen is een bijzonder discriminerende factor: wanneer hun huishouden slechts over een laag inkomen beschikt (minder dan 1.200 euro per maand), hebben iets minder dan vier op de tien mensen (36,8 %) aankopen gedaan op het internet, terwijl dit aantal oploopt tot meer dan acht op de tien (83 %) wanneer hun huishouden een hoog inkomen heeft (minstens 3.000 euro per maand).

*Internet toegang- en aansluiting: Eén huishouden op tien (10 %) heeft thuis geen internetaansluiting. Dat percentage is tweemaal hoger (22 %) bij alleenstaanden (een

volwassene zonder kinderen). Het ontbreken van een internetaansluiting thuis komt veel vaker voor bij huishoudens met een netto maandinkomen lager dan 1.500 euro (27 %) dan bij huishoudens met een netto maandinkomen hoger dan voornoemd bedrag (5%).
Bron: Portaal Statbel (rubriek "Nieuws"), "Digitaal isolement: bijna een kwart van alleenstaanden heeft thuis geen internet", 30 april 2020

*Digitale kloof (internet): Het opleidingsniveau is een discriminerende factor: de digitale kloof is bijna verdwenen uit de bevolking met een hoog opleidingsniveau (0,7 % zonder onderscheid), terwijl iets minder dan een vijfde van de laag opgeleiden (17,9 %) erdoor wordt getroffen. De genderkloof is groter bij vrouwen met een laag opleidingsniveau (7,6 procentpunt in het nadeel van vrouwen, tegenover Δ -8,3 in 2018). Een andere discriminerende factor is het niveau van het gezinsinkomen: ongeveer één op vijf mensen (20,7 %) in een huishouden met een laag inkomen (minder dan 1.200 euro per maand) heeft nooit gebruikgemaakt van het internet, tegenover slechts 1,7 % van de bevolking waarvan het gezinsinkomen hoog is (minstens 3.000 euro per maand).
Bron: Barometer informatiemaatschappij (statbel): deze barometer herneemt het geheel van relevante Belgische en Europese indicatoren om de beleidsmakers in te lichten over de informatie- en communicatietechnologieën

*Digitale vaardigheden: Vooral ouderen, laaggeschoolden en mensen met laag inkomen missen digitale basisvaardigheden. De digitale vaardigheden nemen af met de leeftijd en toe met de scholingsgraad en het inkomen. Naar geslacht en geboorteland zijn er kleinere verschillen. Bij de 55- tot 74-jarigen had in 2021 64% geen digitale basisvaardigheden, bij de laaggeschoolden was dat 75% en bij de mensen met een inkomen onder de 1.499 euro 69%.
Bron: statistiek Vlaanderen/digitale vaardigheden bij burgers

Vanuit onze regio hebben we ingetekend op de projectoproep voor ondersteuning van **lokale acties e-inclusie (ABB)**. Het is de bedoeling om ons via outreach tot kwetsbare gezinnen te richten. Elke gemeente kan zelf nog andere actiepunten toevoegen of koppelen.

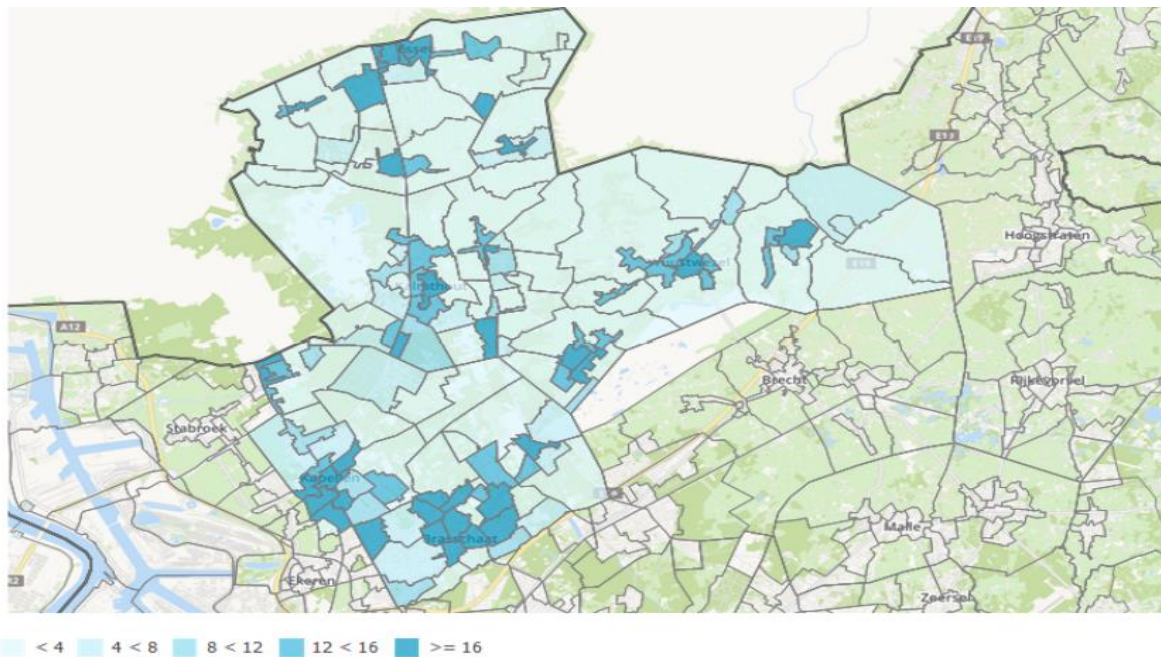
5. Ecologische ontwikkelingen

Wonen

Bebouwingsgraad

Dit cijfer geeft ons zicht op het aandeel van de ruimte dat ingenomen wordt door gebouwen, zonder rekening te houden met de functie van die gebouwen. De bebouwingsgraad is het resultaat van een analyse van het Grootschalig Referentiebestand (GRB). In de gekozen gebieden bedroeg de **bebouwingsgraad in 2022 4,7%**. In Antwerpen (Prov.) is dit 6,4% en in het **Vlaams Gewest 5,2%**.

Kaart 6 | Bebouwingsgraad in de gekozen gebieden (2022)

Bron: GRB | provincies.incijfers.be

Woongelegenheden

Woongelegenheden naar woonfunctie

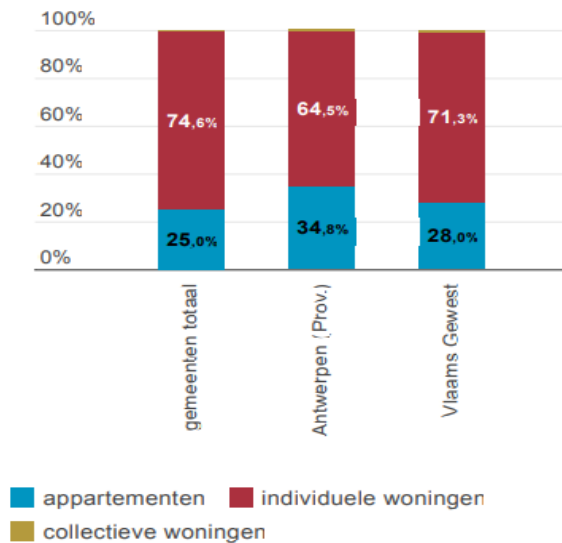
In de Noorderkempen is 25,0% van de woongelegenheden met woonfunctie een appartement; 74,6% is een individuele woning en tot slot is 0,4% van de woongelegenheden met woonfunctie een collectieve woning.

Tabel 5 | Woongelegenheden met woonfunctie naar type, aantal (2021)

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
woongelegenheden in appartementen	13.947	313.979	914.472
woongelegenheden in individuele woningen	41.540	582.051	2.330.330
woongelegenheden in collectieve woningen	228	6.906	22.420
Totaal	55.715	902.936	3.267.222

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 10 | Woongelegenheden met woonfunctie naar type, % t.o.v. woongelegenheden met woonfunctie (2021)

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Woongelegenheden naar woningtype en grootte

We maken hierbij het onderscheid tussen ééngezinswoningen (bevat 1 woongelegenheid per perceel) en meergezinswoningen (bevat meer dan 1 woongelegenheid per perceel). In de tabel wordt het volgende weergegeven: eerst het totaal aantal ééngezins- en meergezinswoningen en daaronder worden de meergezinswoningen verder opgesplitst naar grootte (max 5 woongelegenheden, 6-10 woongelegenheden en meer dan 10 woongelegenheden).

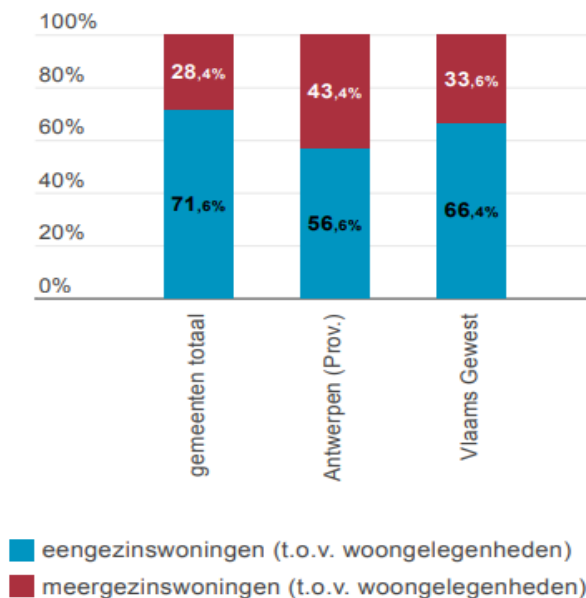
De grafiek toont het aandeel ééngezins- en meergezinswoningen ten opzichte van het totaal aantal woongelegenheden. In de gekozen gebieden zijn er 40.705 woongelegenheden in ééngezinswoningen en 16.182 woongelegenheden in meergezinswoningen. Dat komt neer op **71,6% ééngezinswoningen en 28,4% meergezinswoningen**. Binnen de categorie van meergezinswoningen zijn er in de gekozen gebieden 41,6% meergezinswoningen met maximum 5 woongelegenheden; 24,2% meergezinswoningen met 6- 10 woongelegenheden en 34,2% meergezinswoningen met meer dan 10 woongelegenheden.

Tabel 6 | Woongelegenheden naar woningtype en grootte , aantal en % t.o.v. meergezinswoningen (2021)

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
woongelegenheden in eengezinswoningen [aantal]	40.705	517.888	2.193.089
woongelegenheden in meergezinswoningen [aantal]	16.182	397.236	1.110.477
meergezinswoningen met maximaal 5 woongelegenheden (t.o.v. meergezinswoningen). [%]	41,6	41,7	35,5
meergezinswoningen met 6-10 woongelegenheden (t.o.v. meergezinswoningen). [%]	24,2	20,1	19,5
meergezinswoningen met meer dan 10 woongelegenheden (t.o.v. meergezinswoningen). [%]	34,2	38,2	45,0

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

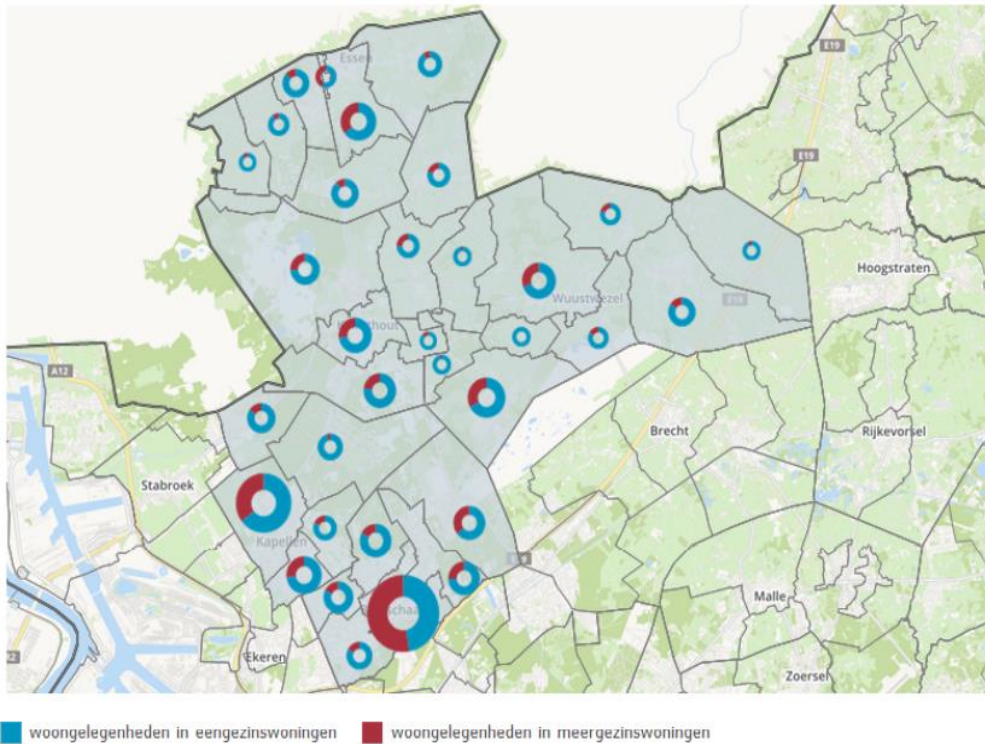
Grafiek 11 | Woongelegenheden naar woningtype, % t.o.v. woongelegenheden (2021)

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Onderstaande kaart toont de verdeling tussen ééngezins- en meergezinswoningen op wijkniveau in de gekozen gebieden. Op zich is de aanwezigheid van appartementen in de wooncentra interessant voor ouderen om zo aangepast te kunnen wonen, kort bij winkels en dienstverlening.

Kaart 7 | Woongelegenheden naar woningtype op wijkniveau (2021)

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Woonegelegenheden naar ouderdom

Een eerste kenmerk is het bouwjaar van de woonegelegenheden zoals bijgehouden in het kadaster. De onderstaande tabel geeft de aandelen weer van de verschillende bouwjaarcategorieën.

Tabel 7 | Woonegelegenheden naar bouwjaar, % t.o.v. woonegelegenheden (2021)

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
gebouwd vóór 1900 (t.o.v. woonegelegenheden)	1,6	7,4	7,4
gebouwd 1900-1945 (t.o.v. woonegelegenheden)	15,2	17,4	17,0
gebouwd 1946-1970 (t.o.v. woonegelegenheden)	21,8	26,9	24,3
gebouwd 1971-2000 (t.o.v. woonegelegenheden)	40,4	30,8	32,2
gebouwd 2001-2010 (t.o.v. woonegelegenheden)	10,1	8,0	9,3
gebouwd sinds 2011 (t.o.v. woonegelegenheden)	10,4	9,0	9,5

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

In het kadaster is sinds 1983 voor de meeste eigendommen ook het jaar van laatste wijziging gekend. Op basis daarvan leiden we het laatste renovatiejaar van de woongelegenheden af.

Op basis van het bouwjaar en het jaar laatste wijziging wordt een indicator 'recentste wijziging' gecreëerd. We doen hier uitspraken over de groep van woongelegenheden die ofwel gebouwd, ofwel grondig verbouwd zijn. Dit is enkel beschikbaar vanaf 1983, omdat pas vanaf die periode de wijzigingen worden bijgehouden. Wijzigingen in de periode voor 1983 zijn mogelijk, maar zijn omwille van de ontbrekende registratieverplichting niet gekend.

Onderstaande tabel geeft aan dat er **veel woningen niet aangepast zijn aan de huidige kwaliteitsvereisten wat betreft isolatie en verwarming.**

Tabel 8 | Woongelegenheden naar recentste wijziging, % t.o.v. woongelegenheden (2021)

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
gebouwd en/of gewijzigd sinds 1983 (t.o.v. woongelegenheden)	64,1	54,9	59,0
gebouwd en/of gewijzigd 1983-1990 (t.o.v. woongelegenheden)	9,6	7,7	8,5
gebouwd en/of gewijzigd 1991-2000 (t.o.v. woongelegenheden)	17,4	13,0	14,7
gebouwd en/of gewijzigd 2001-2010 (t.o.v. woongelegenheden)	18,1	15,4	16,7
gebouwd en/of gewijzigd 2011-2020 (t.o.v. woongelegenheden)	19,1	18,8	19,2

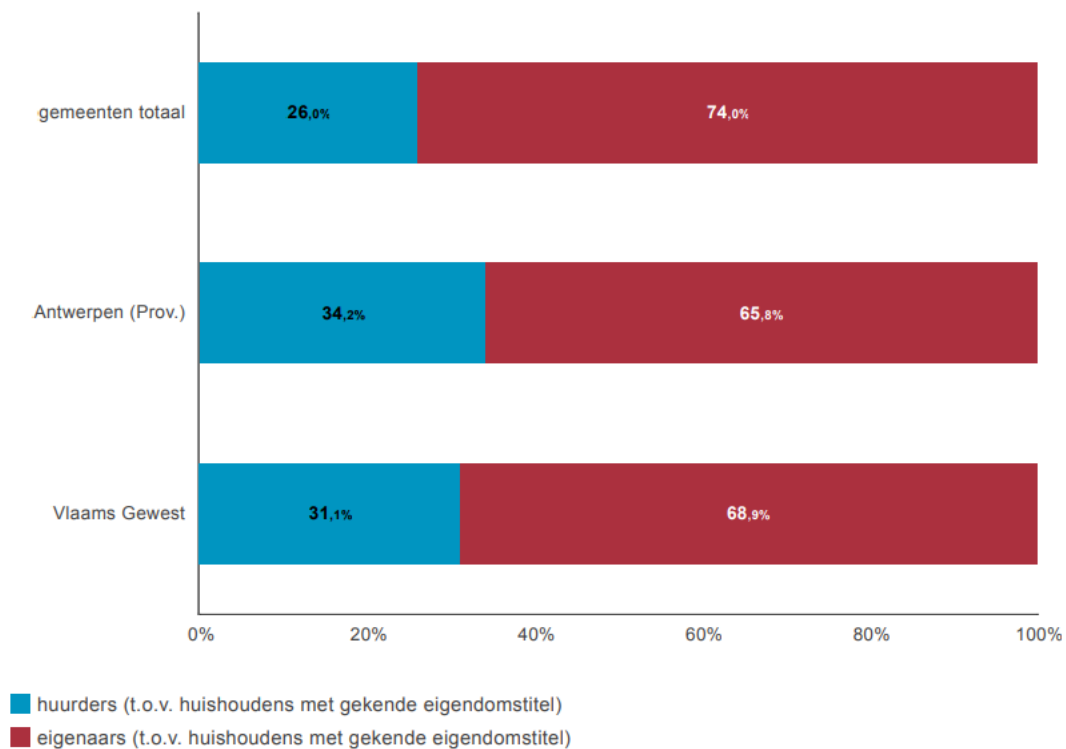

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Huurders en eigenaars

Om het aandeel huurders en eigenaars te bepalen worden de gegevens uit het kadaster verrijkt met informatie uit het Rijksregister. Om het aantal woongelegenheden te bepalen, vragen we aan het Rijksregister waar er huishoudens gedomicilieerd zijn. Indien de woongelegenheden, volgens het kadaster, bewoond wordt door de eigenaar dan spreken we over een inwonende eigenaar. In het andere geval spreken we over een huurder. De grafiek geeft het aandeel huurders en het aandeel eigenaars berekend t.o.v. het aantal huishoudens. In de gekozen gebieden bedraagt het aandeel huurders 26,0%; in Antwerpen (Prov.) is dit 34,2% en in het Vlaams Gewest 31,1%.

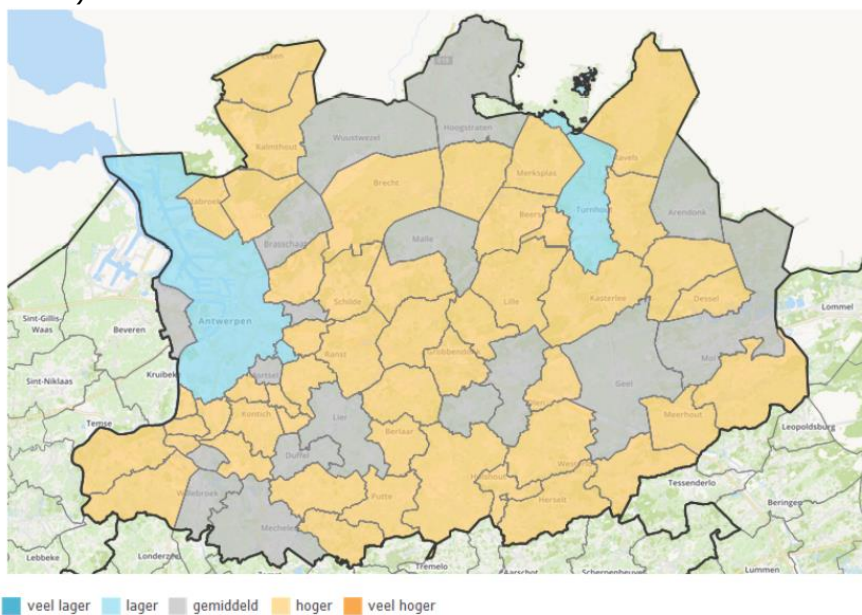
Grafiek 19 | Huurders en eigenaars, % t.o.v. totaal huishoudens met gekende eigendomstitel (2021)

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Op onderstaand kaartje is duidelijk te zien hoe de gekozen gebieden scoort binnen de regio wat betreft het aandeel eigenaars.

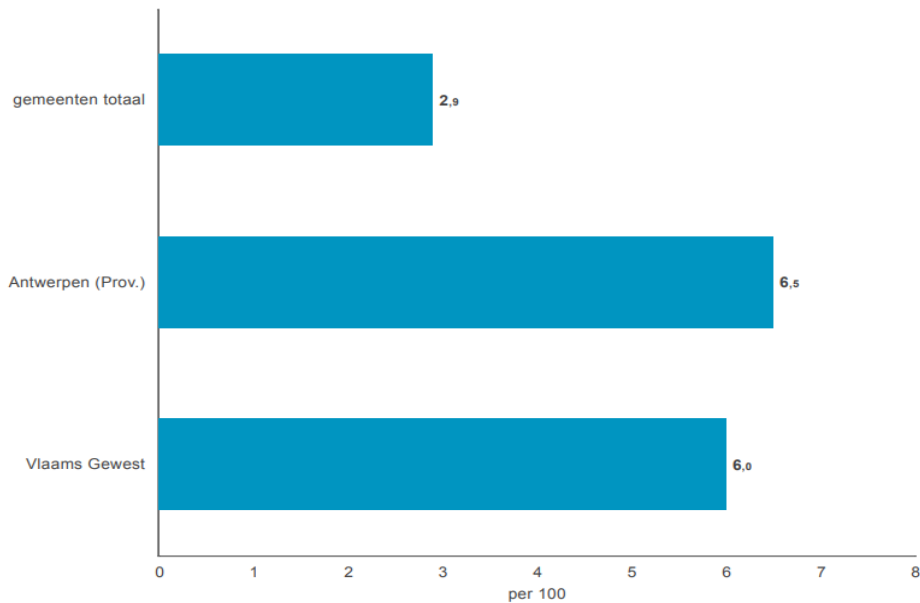
Kaart 9 | Eigenaars, % t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel (2021) (z-scores)

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

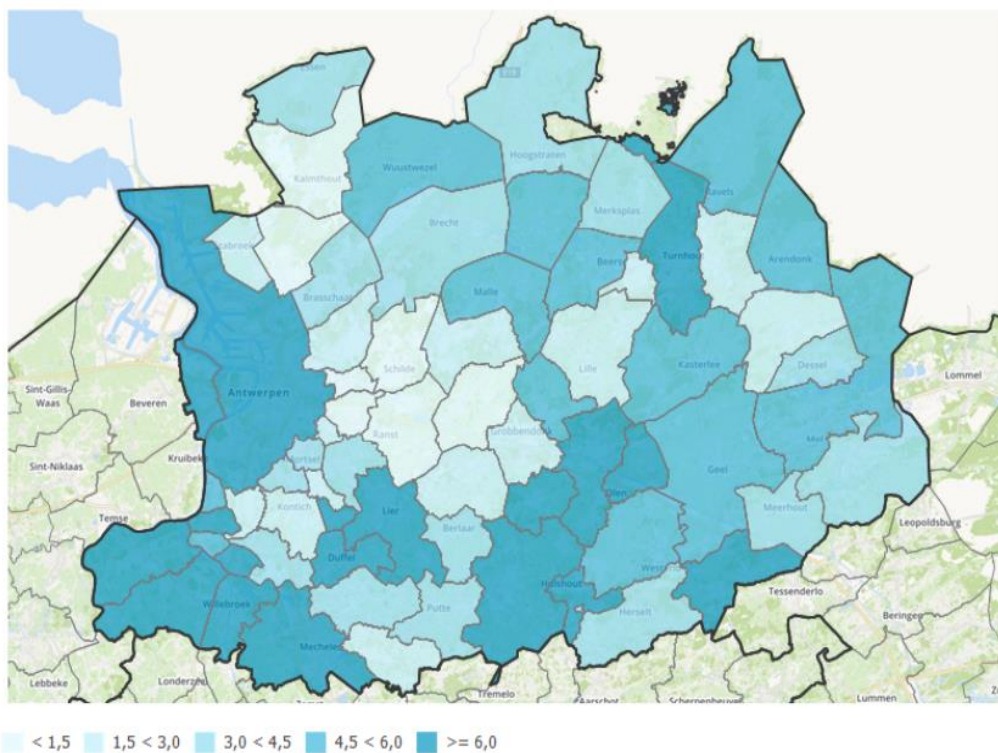
De volgende grafiek zet het totaal aantal sociale huurwoningen af ten opzichte van het aantal private huishoudens. Zo krijgen we zicht op het aanbod aan sociale huurwoningen. In de gekozen gebieden woont 2,9% van de private huishoudens in een sociale woning; in Antwerpen (Prov.) is dit 6,5% en in het Vlaams Gewest 6,0%.

Grafiek 21 | Sociale huurwoningen, per 100 particuliere huishoudens (2021)

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Kaart 13 | Sociale huurwoningen, per 100 particuliere huishoudens (2021)

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Tabel 10 geeft het totaal aantal sociale huurwoningen weer. Deze kunnen in het beheer zijn van een sociale huisvestingsmaatschappij of van een sociaal verhuurkantoor. Sociale woningen die eigendom zijn van en beheerd worden door een lokaal bestuur worden hier niet meegeteld.

Gezinnen die een sociale woning willen huren kunnen zich, mits ze aan de voorwaarden voor sociale huur voldoen, kandidaat stellen voor sociale huur. Het betreft unieke kandidaat-huurders, gezinnen die op meerdere wachtlijsten staan ingeschreven worden maar 1 keer geteld.

In het werkingsgebied van **ELZ Noorderkempen** zijn er **1.526** sociale huurwoningen. Per 100 huishoudens zijn er dus **2,9** sociale huurwoningen. Het aandeel sociale huurwoningen is **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Er zijn **1.772** huishoudens (**3,4%**) die op een wachtlijst staan voor een sociale huurwoning.

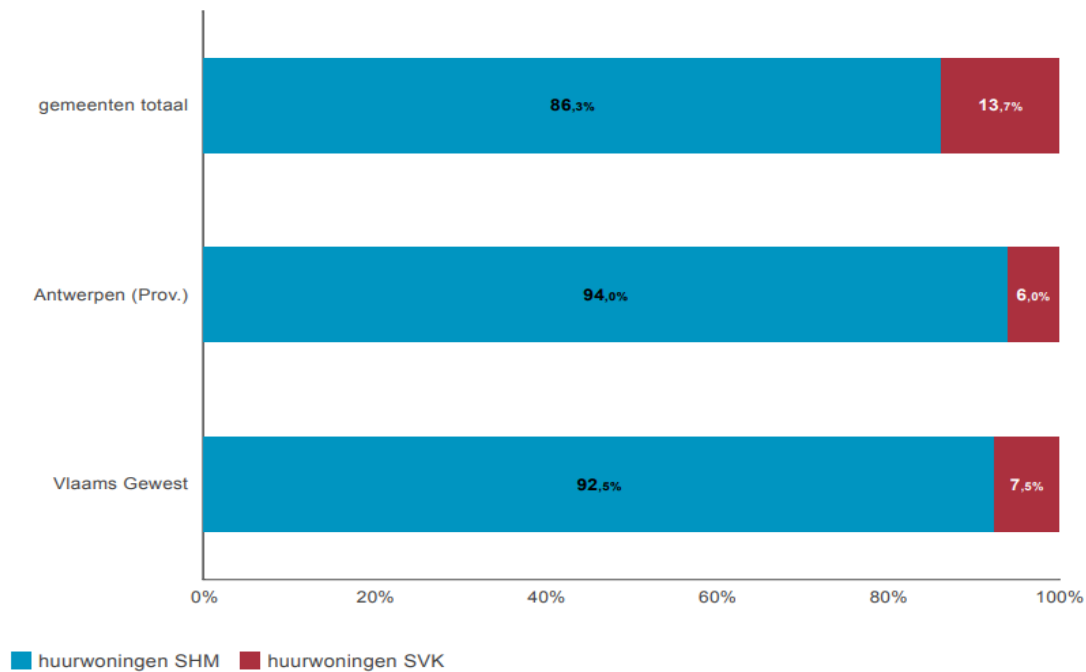
Tabel 10 | Sociale huurwoningen en kandidaat sociale huurders, aantal en % t.o.v. particuliere huishoudens (2021)

	<u>sociale huurwoningen (SHM + SVK) [aantal]</u>	<u>sociale huurwoningen per 100 particuliere huishoudens [per 100]</u>	<u>kandidaat- huurders per domiciliiegemeente [aantal]</u>	<u>kandidaat- huurders (t.o.v. particuliere huishoudens) [%]</u>
Brasschaat	508	3,1	628	3,8
Essen	334	4,3	331	4,2
Kalmthout	100	1,3	252	3,2
Kapellen	133	1,2	288	2,5
Wuustwezel	451	5,2	273	3,1
Noorderkempen	1.526	2,9	1.772	3,4
Vlaams Gewest	171.626	6,0	164.378	5,7

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Op het vlak van het aanbod sociale woningen scoren we als regio zeer zwak. Er dient hier zeker op ingezet. Enkel Wuustwezel en Essen komen in de buurt van het (al lage) gemiddelde van Vlaanderen (FRE). In andere West-Europese landen ligt dit rond de 16 à 18 %.

Grafiek 20 | Sociale huurwoningen naar woonactor, % t.o.v. totaal sociale huurwoningen (2022)

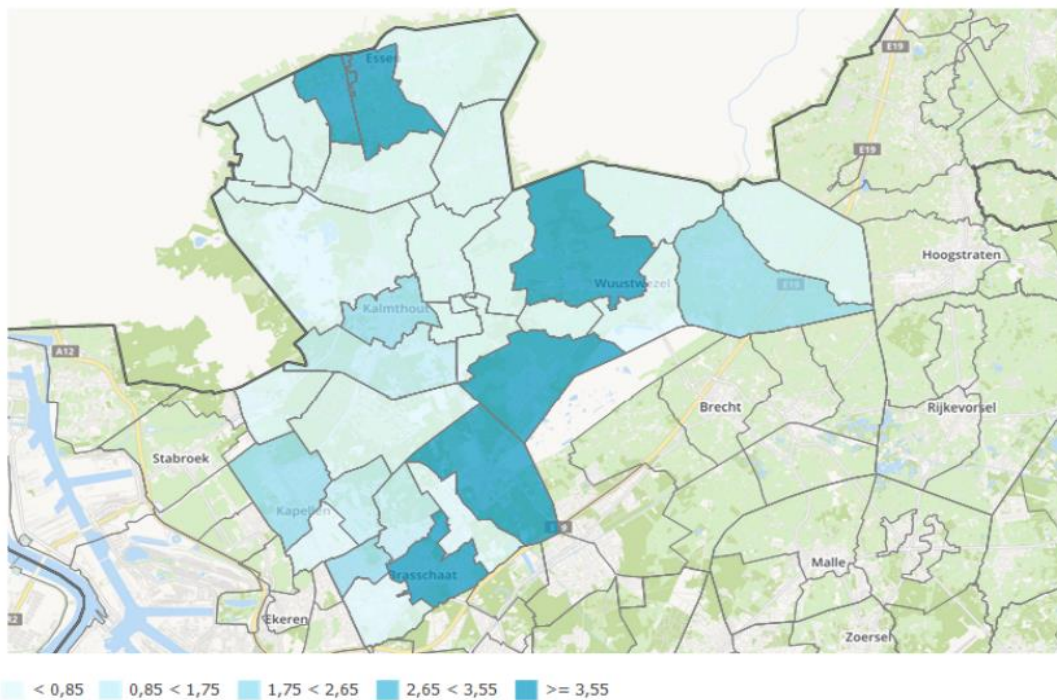
Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Wat opvalt is dat het aandeel van de sociale huurwoningen die worden verhuurd via het SVK % in onze regio (13,7%) dubbel zo hoog is dan in de provincie Antwerpen (6%) en ook t.o.v. het Vlaams gewest veel hoger ligt (7,5%).

Met de opstart van de woonmaatschappij vanaf 2023 worden de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren samengevoegd tot één woonmaatschappij met een werkingsgebied van 15 gemeenten in de regio rond Antwerpen. Het verschil van aanbod tussen sociale huisvesting en SVK zal dan verdwijnen.

De volgende kaart toont de verschillen tussen de wijken wat betreft de aanwezigheid van sociale huisvesting.

Kaart 11 | Sociale huurwoningen op wijkniveau in de gekozen gebieden, per 100 particuliere huishoudens (2021)

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

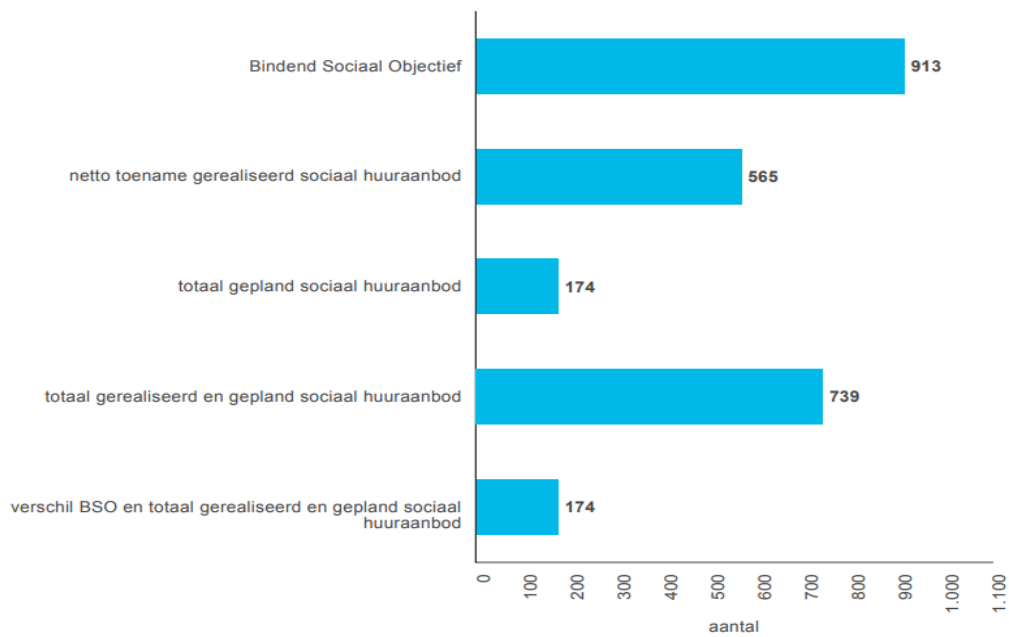
Bindend Sociaal Objectief

Om het sociaal woonaanbod in Vlaanderen versneld uit te breiden en geografisch te verspreiden kreeg elke gemeente een Bindend Sociaal Objectief (BSO) opgelegd. Dit Bindend Sociaal Objectief legt aan de gemeente op hoeveel sociale huurwoningen zij op haar grondgebied moet realiseren tegen 2025. De nulmeting gebeurde op 31/12/2007 en hield rekening met het aantal huishoudens in die gemeente op 01/01/2008. Voor de nulmeting werden de sociale huurwoningen van de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren mee in rekening gebracht. Gemeenten met reeds 9% sociale huurwoningen kregen geen BSO opgelegd (BSO=0), gemeenten met minder dan 3% sociale huurwoningen dienden een inhaalbeweging te doen. In de volgende grafiek bekijken we een aantal indicatoren omtrent dit Bindend Sociaal Objectief voor de gekozen gebieden. Het betreft een stand van zaken van 31/12/2020 (= 2021).

Elk jaar wordt het sociaal woonaanbod opnieuw gemeten door Wonen Vlaanderen. Bij deze meting worden de SHM- en SVK-huurwoningen in rekening gebracht, alsook de sociale woningen van lokale besturen en het Vlaams Woningfonds. Het Bindend Sociaal Objectief (BSO) is het aantal opgelegde sociale huurwoningen dat een gemeente bijkomend dient te realiseren tussen 2009 en 2025. de gekozen gebieden heeft een BSO van 913. Bij het netto toename gerealiseerd sociaal huuraanbod wordt gekeken naar het verschil tussen het totaal reeds gerealiseerd sociaal huuraanbod op 31/12/2020 en de nulmeting.

Onze regio heeft sinds het opleggen van het BSO reeds 565 sociale huurwoningen gerealiseerd. Onze regio plant in de toekomst 174 sociale huurwoningen te bouwen. Dit betreft projecten die reeds zijn ingediend door de sociale woonactoren en die reeds gekend zijn door de VMSW. Dat betekent dat de som van het aantal gerealiseerde en geplande sociale huurwoningen in de gekozen gebieden gelijk is aan 739. Zo bekomt onze regio op 31/12/2020 een saldo van het BSO (na het gerealiseerde en geplande sociale huuraanbod) van 174.

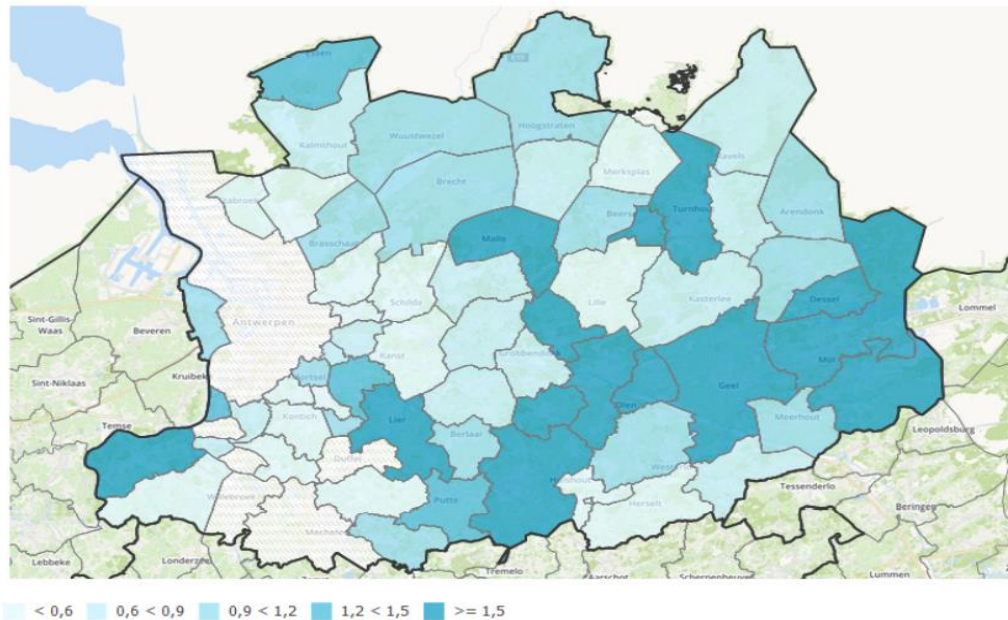
Grafiek 22 | Indicatoren Bindend Sociaal Objectief (2021) opgesteld in het BSO.

Bron: Wonen Vlaanderen | provincies.incijfers.be

Kaart 12 toont ons tenslotte de ratio tussen enerzijds het totaal gerealiseerd en gepland sociaal huuraanbod en anderzijds het Bindend Sociaal Objectief. Heeft de gemeente het BSO reeds bereikt, dan ligt deze ratio hoger dan de waarde 1. Indien de gemeente het BSO nog niet volledig gerealiseerd heeft, dan ligt de ratio tussen 0 en 1. Op het kaartje is duidelijk te zien hoe de gekozen gebieden scoort binnen de regio.

Kaart 12 | Totaal gerealiseerd en gepland sociaal huuraanbod, t.o.v. Bindend Sociaal Objectief (2021)

Bron: Wonen Vlaanderen | provincies.incijfers.be

In de regio Noorderkempen heeft Essen de hoogste BSO- ratio (tussen 1,2 en 1,5), voor Wuustwezel en Brasschaat zit de ratio tussen 0,9 en 1,2. **Kapellen en Kalmthout**

scoren het laagst met een ratio van **maximum 0,9**: zij hebben **nog een inhaalbeweging** te maken.

***Kandidaat-huurders**

Onderstaande tabel geeft zicht op de unieke kandidaat-huurders op de wachtlijsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen naar de gemeente waar men gedomicilieerd is.

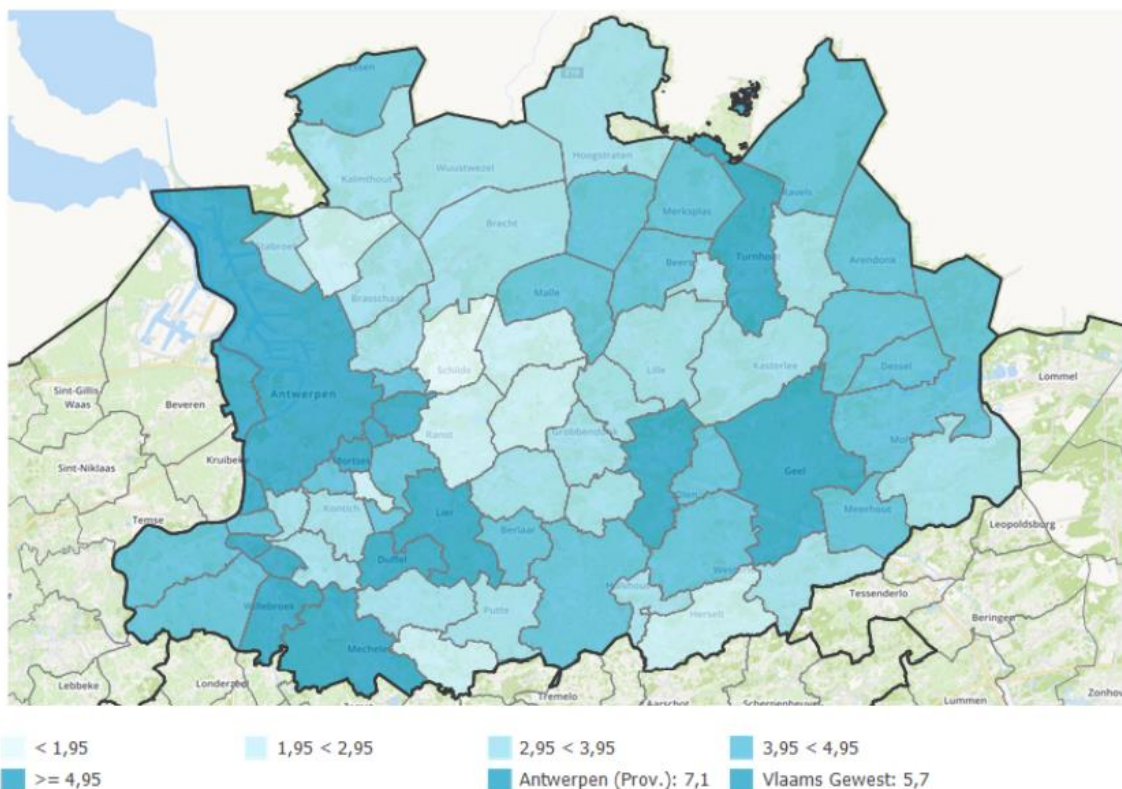
Tabel 11 | Kandidaat-huurders, aantal en % t.o.v. totaal particuliere huishoudens (2021)

	<u>kandidaat-huurders per domiciliegemeente</u> [aantal]	<u>kandidaat-huurders (t.o.v. particuliere huishoudens)</u> [%]
gemeenten totaal	1.772	3,4
Antwerpen (Prov.)	57.597	7,1
Vlaams Gewest	164.378	5,7

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

De volgende kaart situeert de gekozen gebieden op vlak van het aandeel unieke kandidaat-huurders voor een sociale woning. De kaart geeft het aandeel kandidaat-huurders weer t.o.v. het aantal huishoudens.

Kaart 14 | Kandidaat-huurders, % t.o.v. totaal particuliere huishoudens (2021)

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Gezien de **uitgestrekte regio** blijft het belangrijk om in te zetten op **mobiliteit**, namelijk dat de burger geraakt tot aan het benodigde aanbod. Dit is ook een **actiepunt in het Zorgstrategisch plan** (2019-2024). Gemeentes die afgelegen liggen zetten meer in op zorg in de eigen gemeente, een voorbeeld hiervan is het zorgpunt van Essen. Maar ook binnen de **conventie psychologische zorg** wordt er ingezet op **vindplaatsen**. Dit zijn plaatsen waar de burgers al komen.